

Laaja hyvinvointikertomus

2022

Sisältö

I HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN VALTUUSTOKAUDELLA 2017–2021	7	II TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA JA HAASTEET	23
Tiivistelmä	7	Tiivistelmä	23
Hyvinvoinnin edistämistä ohjaavat asiakirjat	11	Toimintaympäristö	25
Kaupunkistrategia 2026	11	Väestö- ja perherakenne	25
Hyvinvoinnin edistämisen poikkialueelliset painopisteet 2019–2021	11	Työllisyys	28
Hyvinvointityötä ohjaavat suunnitelmat	12	Toimeentulo	29
Hyvinvoinnin edistämisen toimet toimialoilla	14	Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus	30
Hyvinvointipalvelut	14	Väestön hyvinvoinnin tila ja haasteet	34
Sivistys- ja kulttuuripalvelut	18	Lapset ja lapsiperheet	34
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut	20	Nuoret	40
		Työikäiset/aikuisväestö	45
		Ikäihmiset	50
		III JATKOTOIMET	54

Graafinen suunnittelu: Monetra Oulu Oy, Painatuspalvelut/Soili Aalto-Hirvelä

Kuvat: Oulun kaupungin mediapankki, Adobe Stock ja

kuvat sivulla: 1(yläriivin kuvat), 8, 10, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 32, 39 ja 46 Oulun kaupungin mediapankki/Sanna Krook

Johdanto

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Kunnan on seurattava asukkaittensa terveyden ja hyvinvoinnin tilaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Suunnittelun ja päätöksenteon tueksi kunnan tulee valmistella kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoja asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä palvelujärjestelmän kyvystä vastata näihin tarpeisiin.

Laaja hyvinvointikertomus koostuu kolmesta osasta. Ensimmäisessä osiossa tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimia päättyneellä valtuustokaudella 2017-2021. Toisessa osiossa kuvataan toimintaympäristöä ja väestön hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä.

Kolmannessa osassa kuvataan jatkotoimia. Kaupunkistrategian ja laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta esitetään laadittavaksi hyvinvointiohjelma 2023-2025, joka tuodaan kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Hyvinvointiohjelma olisi jatkossa yksi kaupunkistrategian toteuttamisohjelma. Hyvinvointiohjelmaan kootaan nykyiset erilliset hyvinvointia edistävät lakisäätöiset ja muut suunnitelmat siten, että päätöksentekoon valmisteltavan ohjelman rakenne uudistetaan ja sisältöä kevennetään. Samassa yhteydessä voimassa olevien hyvinvointia edistävien ohjelmien ja suunnitelmien jatkuminen arvioidaan. Hyvinvointiohjelmassa asetetaan väestön hyvinvointia ja terveyttä tukevat kaupunkistrategiaa täsmentävät tavoitteet, toimenpiteet ja seurantaindikaattorit.

Sote-uudistus korostaa jatkossa kunnan roolia hyvinvoinnin edistämisessä. Elinvoiman, osaamisen, sivistyksen ja kulttuurin edistäminen, liikuntapalvelut, elinympäristön kehittäminen sekä paikallisen osallisuuden ja demokratian edistäminen vaikuttavat kaikki merkittävästi kaupungin asukkaiden ja yhteisöjen hyvinvointiin. Nämä kunnan tehtävät ja roolit vahvistuvat.

Tulevien vuosien tärkeä kehittämis- ja panostuskohde on kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvoinnin edistämistyössä ja toimivissa palveluiden yhdyspinnossa. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että vakiintuneet yhteistyömallit ja toimintatavat säilyvät.

Hyvinvointikertomuksen tilastotietolähteinä on käytetty Tilastokeskuksen ja Terveyden hyvinvoinnin laitoksen indikaattoripankki Sotkanetin tilastotietoja. Kokemuksellista hyvinvointitietoa on saatu Kouluterveyskyselystä, FinSote-tutkimuksesta, Minun elämäni ja arkeni -kyselystä sekä sivistys- ja kulttuuripalveluiden keräämistä lasten ja nuorten kokemustiedonkartoituksista. Tietolähteinä on käytetty myös toimialojen tilinpäätöstietoja.

Hyvinvointikertomuksen valmistelusta on vastannut hyvinvoinnin edistämisen ohjausryhmä. Valmisteluun ovat osallistuneet toimialojen johtoryhmät ja toimialojen asiantuntijoita.

Hyvinvoinnin edistämisen ohjausryhmä ja kuntalaisen elämänhallinta ja hyvinvointisalkun koordinaatioryhmä

- Juha Aho, puheenjohtaja, kehityspäällikkö, sivistys- ja kulttuuripalvelut
- Arto Willman, varaj., hyvinvointipäällikkö, sivistys- ja kulttuuripalvelut
- Johanna Tuukkanen, jäsen, kulttuuripalvelupäällikkö, sivistys- ja kulttuuripalvelut
- Sirpa Rytty, jäsen, asiantuntija, hyvinvointipalvelut
- Päivi Saari, jäsen, kehittämisspäällikkö, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
- Mikko Autio, varaj., asumisen asiantuntija, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
- Minna Komu, jäsen, yhteyspäällikkö, Business Oulu
- Ari Saine, varaj., rahoitussuunnittelija, Business Oulu
- Veli-Matti Keloneva, jäsen, kehittämisjohtaja, konsernihallinto
- Kari-Pekka Kronqvist, varaj., strategiajohtaja, konsernihallinto
- Sari Hyvärinen, jäsen, ohjelmakoordinaattori, konsernihallinto
- Virpi Knuutinen, sihteeri, suunnittelija, konsernihallinto

I Hyvinvoinnin edistäminen valtuustokaudella 2017–2021

Tiivistelmä

Valtuustokaudella 2017–2021 hyvinvoinnin edistämistyötä työtä tehtiin kaupunkistrategian ja kaupunginhallituksen hyväksymien painopisteiden mukaisesti.

1. Kulttuuria ja taidetta sekä terveystaivunntaa edistäviä keinoja otetaan suunnitelmallisesti käyttöön väestön hyvinvoinnin, terveyden sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi

- Kulttuurihyvinvointisuunnitelman valmistelu ja toimeenpano
- Terveystaivunntavaikutusten arviointisuunnitelma huomioidaan kaupungin alueiden suunnittelussa ja palvelukehityksessä

Kesäkuussa 2021 hyväksyttiin kulttuurihyvinvointisuunnitelma, jonka tavoitteena on hyvinvointia lisäävän taide- ja kulttuuri toiminnan saaminen osaksi kaupungin palveluja. Suunnitelma ohjaa kaupungin kulttuuripalvelujen ja hyvinvointipalvelujen toimintaa. On perustettu poikitoiminnallinen kulttuurihyvinvoinnin kehittämissuunnitelma, jossa on edustajia hyvinvointipalveluista, kaupungin kulttuurilaitoksista ja kolmannen sektorin kulttuuri- ja

sote-järjestöistä. Kehittämissuunnitelma on kokoontunut säännöllisesti. Yhteinen kehittäminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa yhteistyön säilyminen ja palvelujen kehittäminen tulevaisuuden sote-keskuksissa hyvinvointialueen ja kunnan välillä. Hyvinvointipalvelujen johtotasolle on nimetty kulttuurihyvinvoinnin kehittämissuunnitelma. Ikäihmisten palveluissa on nimetty kulttuuriyhdyshenkilöt ja koottu kulttuuriyhdyshenkilöiden verkosto. Kaupungin erityisryhmien asumis- ja päiväpalveluissa on aloitettu kulttuuriyhdyshenkilöiden nimeäminen.

Poikkihallinnollisella yhteistyöllä on kehitetty toimintatapoja, joilla on tuettu kulttuurin saavutettavuutta. Hyvinvointipalveluiden käyttöön kehitettiin kulttuuritarjotin, jonne on koottu eri kohderyhmille räätälöityjä kulttuuri- ja taidepalveluja hyvinvointipalvelujen asiakkaille. Kaikukortilla tiukassa taloudellisessa tilanteessa olevat voivat hankkia maksuttomia pääsylippuja kulttuuritapahtumiin ja -paikkoihin sekä ostaa kansalaisopistojen kurssipaikkoja. Kaupunki on mukana Lämpiö hankkeessa, jossa kehitetään valtakunnallista digitaalista alustaa ikäihmisille suunnatuille kulttuuripalveluille.

Toukokuussa 2020 hyväksyttiin terveystaivunntan

vaikutusten arvioinnin suunnitelma, jossa on määritelty tavoitteita eri ikäryhmille fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi ja niiden vastuutahot. Liikuntapalvelut on edistänyt terveystaivunntaa, hyvinvointiaktiivisuutta ja terveyserojen kaventumista liikunnan avulla siten, että liikuntapalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, taidoista tai liikunta-aktiivisuudesta riippumatta.

Ympäristöohjelman tavoitteena on terveellinen viihtyisä ja turvallinen ympäristö, jossa kaupunkilainen voi asua haluamallaan tavalla, liikkua kestävästi ja nauttia sekä rakennetusta että luonnontilaisesta luonnosta. Monipuolinen asuminen, kestävä liikkuminen ja arkiliikunnan mahdollistaminen, hyvät viherverkostot ja virkistysalueiden helppo saavutettavuus tukevat kuntalaisten niin fyysistä kuin henkistäkin hyvinvointia ja mahdollistavat merkittäviä säästöjä sosiaali- ja terveystaivunntaissa.

Kävely- ja pyöräilyverkostoa ja pyöräilyn palveluja kehitetään ympärivuotisen käytön lisäämiseksi. Pyöräilyn edistämiseksi ja pyöräilyväylien laatutason parantamiseksi on toteutettu ja suunniteltu useita pyöräilyn laatuikäytäviä eli Baanoja.

2. Oulu on lapsiystävällinen kunta

- Oulu varmistaa palveluita kehittämällä, että lapsen oikeudet toteutuvat; oikeus elämään ja kehittymiseen, syrjimättömyys ja lapsen edun kunnioittaminen
- Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta lisätään arjen toiminnoissa ja päätöksenteon eri vaiheissa

Suomen UNICEF myönsi Oululle lapsiystävällinen kunta -tunnustukset vuosina 2018 ja 2020. Oulu sai kiitosta erityisesti lasten ja nuorten osallisuuden monipuolisesta edistämisestä sekä lapsivaikutusten arviointien systemaattisesta käyttöönotosta. Vuosina 2020–2023 on voimassa lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma, jonka yhtenä toimenpiteenä kaupunginhallitus päivitti oululaisen lapsivaikutusten arvioinnin toimintamallin 20.12.2021. Lapset ja nuoret ovat olleet osallisina myös lasten arjessa toteutuvien palvelujen kehittämisessä.

Perhekeskus on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistävä sekä varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta tarjoava monialainen palveluverkosto, jossa lapsiperhepalvelut kootaan yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi asuinalueiden erilaiset tarpeet huomioiden. Perhekeskeinen toimintamalli etenee alueilla yhteistyössä hyvinvointipalveluiden, sivistys- ja kulttuuripalveluiden, seurakunnan ja järjestötoimijoiden kanssa.

Koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuollossa on vahvistettu laajasti yhteisöllisiä, lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä toimintoja. Yksilökohtaisessa oppilas- ja opiskelijahuollossa on varhaisen, monialaisen tuen toteuttamisen lähtökohdaksi kehitetty yhteisövaikuttavuuden viitekehikseen perustuva

toiminnallisen verkostotyön toimintamalli. Yhteisövaikuttavuusmalli on käytössä jo Kaakkurin ja Tuiran hyvinvointikeskusten alueilla. Yhteisövaikuttavuuden malli on linjattu otettavaksi asteittain käyttöön koko kaupungin alueella lähivuosien aikana.

Kaupungissa on toteutettu hyvinvointipäiväkotit ja -koulut toimintakonseptien mukaisia toimenpiteitä, kuten kokemuksellisen hyvinvointitiedon kerääminen, Lapset puheeksi -keskustelut sekä on kuvattu keskeisten kasvuyhteisöjen ympärille rakentuneet yhteistyö- ja asiantuntijaverkostot.

Kaikkia koulutusasteita koskeva väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn toimintaohjelma päivitettiin syksyllä 2021 ja siinä yhtenä toimenpiteenä nostettiin Miniverso- ja Verso-koulutusten järjestäminen yksiköissä. Syksyllä

2021 päivitettiin myös perusopetusta ja lukiokoulutusta koskeva koulujen ja oppilaitosten toiminta äkillisissä kriiseissä ja poikkeamatilanteissa -ohjeistus, joka sisältää myös erillisen henkilöstön kriisityön perehdytysaineiston.

Oulun kaupungissa on kehitetty säännönmukaista lastensuojelun, sosiaalihuollon ja neuvoloiden työntekijöiden yhteistyötä. Asiakkaat saavat oikea-aikaisen tuen peruspalveluissa kuten kotipalvelua ja perhetyötä.

Oulun nuorisovaltuusto ONE:n asema päätöksenteossa on vahvistunut ja vakiintunut. Jalkautuva nuorisotyö toimii kaupungin alueella suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Verkossa tehtävä nuorisotyö on työmuotona monipuolistunut ja vakiintunut.

3. Alueelliseen ja eri väestöryhmien väliseen eriarvoistumiskehitykseen vaikuttaminen

- Yhteisellä hyvinvointitiedolla sekä tavoitteiden asettelulla ja toimenpiteillä edistetään asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia sekä osallisuutta arjen tasolla
- Oululainen lapsi ja nuori on aktiivinen ja luova oppija
- Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin välisessä integraatioselvityksessä katsotaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja yhtenä kokonaisuutena asiakkaan ja potilaan näkökulmasta huomioiden väestön tarpeet

Aluetoiminnan poikkitoiminnallinen yhteistyö on vahvistunut sekä rakenteellisesti että yhteisten toimintamallien kautta. Alueen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemiseksi on aluetoimijoiden ja järjestötoimijoiden yhteistyömuotoja ja palveluita vahvistettu kohtaamispaikkatoimijaverkoston avulla. Säännölliset tapaamiset aluetasolla ja palvelukeskittymätasolla varmistavat yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämisen.

Hyvinvointitietoa on hyödynnetty niin alueiden kuin palvelukeskittymienkin tasolla. Palvelukeskittymien monialaisessa työskentelyssä on perehdytty hyvinvointitietoon ja sovittu yhdessä toimenpiteitä lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi. Toimenpiteet ovat nousseet kyselyiden ja muiden hyvinvointitietojen pohjalta. Järjestöt ja kolmannen sektorin toimijat ovat aktiivisesti tuottaneet palveluita yhdessä sovittujen toimenpiteiden tueksi. Reuna-alueilla on esimerkiksi tarjottu lyhytaikaista lastenhoitoapua,

jotta vanhemmat pääsevät keskustaan käymään asioilla.

Oulun kaupungin terveysasemilla aloitettiin syyskuussa 2017 toimintamalli, jonka tavoitteena on vahvistaa paljon palveluita tarvitsevan asiakkaan hoidon oikea-aikaisuutta ja jatkuvuutta. Tavoitteena on lisäksi lisätä asiakkaan turvallisuuden tunnetta ja luottamusta palvelujärjestelmää kohtaan. Päihdepalveluiden kokemusasiantuntijan vastaanotto alkoi Tuiran hyvinvointikeskuksessa. Matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta on kehitetty osana Oulu10:n palveluita.

Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin integraatioselvitysten tavoitteena on toimivat ja sujuvat asiakaslähtöiset hoito- ja palveluketjut ja kustannusten kasvun hillintä. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkasteltu ikäihmisten hoito- ja palveluketjua. Selvitystyön toisessa vaiheessa on tarkasteltu aikuisväestön mielenterveys- ja päihdepalveluiden käyttöä sekä lasten ja

nuorten osalta ensi vaiheessa ns. raskaimpia palveluita, sisältäen lastensuojelupalvelut, päihdepalvelut sekä lasten ja nuorisopsykiatrian palvelut. Päihde- ja mielenterveysketjun integraatioselvitys käynnistyi vuoden 2019 lopussa ja yhteistyöselvityksen yhtenä painopisteenä on mielenterveys- päihdepalveluasiakkaiden hoito- ja palveluketjut. Lasten ja nuorten integraatioselvityksen ja sen mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen jatkui vuonna 2020. Lapsiperheiden palveluita tarkastellaan yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin psykiatrian tulosalueen ja sivistys- ja kulttuuripalveluiden kanssa. Jatkossa tarkasteluun otetaan mukaan koko lasten ja nuorten palveluiden ketju kuten ennaltaehkäisevät palvelut sivistys- ja kulttuuritoimesta ja vammais- ja kehitysvamma- palveluiden kokonaisuudet. Kaikkiin näihin kokonaisuuksiin on tunnistettu liittyvän tarve selvittää ja selkeyttää paitsi palveluprosesseja sekä erityisesti palveluun ohjautumista, niin myös kokonaisresursseja ja rahoituskanavia ja niissä olevia mahdollisia päällekkäisyyksiä.

4. Rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulma

- Erityisesti ikääntyvän väestön nopea kasvu 2020-luvulla huomioidaan tulevaisuuden asuminen suunnittelussa.

Kaupunkiympäristöllä on merkittävä rooli kuntalaistensa ja muiden käyttäjien hyvinvoinnin edistämiseksi. Oulussa on jatkettu erilaisten asuin- ja elinympäristöjen kehittämistä; alueista tehdään monimuotoisia, käyttäjätasoisia ja viihtyisiä täyttämään eri osallisten erilaisia tarpeita. Täydennysrakentamisella ja asumisen osoittamisella pääsääntöisesti asemakaavoitetulle alueelle samoin kuin erilaisten kulkumuotojen monipuolistamisella sekä kulkuhyteyksien parantamisella on edistetty palvelujen saatavuutta ja käytettävyyttä. Samalla on kiinnitetty erityistä huomiota mm. kestäväan liikkumiseen ja sen mahdollistamiseen arjessa. Kaupunkisuunnittelussa on myös huomioitu lähiluonnon ja virkistysalueiden käyttömahdollisuudet hyvinvoinnin edistämiseksi arjessa. On haluttu mahdollistaa kaupunkivihreän terveyttä edistävät vaikutukset mahdollisimman helposti ja lähelle niin puistoissa, metsissä ja rannoilla kuin katuvihreällä ja istutuksilla.

Esteettömien asuntojen tarve kasvaa väestön ikääntyessä. Esteettömien asuntojen saatavuus taataan varmistamalla uudisrakentamisen esteettömyyden toteutuminen sekä korjaamalla olemassa olevaa asuntokantaa esteettömäksi. Oulun kaupunki tukee jälkiasennushissien rakentamista omalla hissivavustuksella, joka on vuodesta 2017 alkaen ollut 20 prosenttia. Avustusprosentti on Suomen korkein, ja lisäksi ARA tukee hissihankkeita 45 prosentin avustuksella. Ikääntyneiden ja vammaisten

asuntojen korjaamiseen tarkoitettujen korjausavustusten myöntäminen siirtyi vuoden 2017 alusta kunnilta ARA:lle. Oulun kaupunki edelleen markkinoi avustuksia aktiivisesti ja järjestää yhteistyökumppaniensa kanssa erilaisia tapahduksia ja tilaisuuksia korjausrakentamisen edistämiseksi.

Väestön ikääntyessä esteettömyyden merkitys korostuu niin asumisessa, julkisessa rakentamisessa kuin muusakin kaupunkiympäristössä. Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa toimi kolmen vuoden ajan vuosina 2018–2021 esteettömyyskoordinaattori, joka edisti laaja-alaisesti esteettömyyttä mm. kehittämällä rakentamisen käytäntöjä ja prosesseja sekä laatien yksikkökohtaiset linjaukset esteettömyyden toteutumisen varmistamiseksi suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa.

Loppuvuodesta 2020 aloitettiin monitoimijaisesti selvitys välimalliasumisen/yhteisöllisen asumisen mallista ikäihmisten asumisen monipuolistamiseksi ja esteettömän asumisen mahdollistamiseksi. Yhteisöllisen

asumisen toimintamallia on lähdetty toteuttamaan loppuvuodesta 2021 Sosiaali- ja terveysministeriön Joustavan palvelun asumismallin kehittäminen iäkkäille (JOPA) valtionavustuksen Tutussa kodissa-hankkeessa. Tutussa kodissa-hankkeessa pilotoidaan yhteisöllisen asumisen toimintamallia Salonkartanon palvelukeskuksessa ja Lepäkodissa. Yhteisöllistä asumista kehitetään myös alueellisena tai monituottajuuteen perustuvana toimintana.

Yksinäisyyden ja turvattomuuden kokemuksen vähentämiseksi on toteutettu vuonna 2021 sivistys- ja kulttuuripalveluiden, yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden sekä useiden kumppanien yhteistyönä Auttava yhteisö-hanke. Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä ovat ikääntyneet, mutta mukana ovat kaikki oululaiset asuinyhteisöt. Tavoitteena on parantaa ikääntyneiden sekä samalla muiden erityisryhmien kotona asumisen edellytyksiä aktivoimalla lähimmäisresurssia oululaisissa asuinyhteisöissä ja vahvistaa näin yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Hyvinvoinnin edistämistä ohjaavat asiakirjat

Kaupunkistrategia 2026

Oulussa hyvinvointi kuuluu kaikille. Kasvava ja hyvinvoiva Oulu tarjoaa mahdollisuuksia onnelliseen elämään ja unelmien toteuttamiseen. Oulussa on pitovoimaa.

Kannustamme aktiiviseen ja liikunnalliseen elämäntapaan ja löydämme mahdollisuuksia hyvinvointiaktiivisuudesta. Olemme turvallinen ja lapsiystävällinen kaupunki.

Hyvinvoinnin edistämisen poikkihallinnolliset painopisteet 2019–2021

Kaupunginhallitus vastaa asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen strategisesta ohjauksesta kaupunkistrategian mukaisesti. Oululaisten hyvinvoinnin edistämiseksi rakennetaan hyväntuulisten asukkaiden kaupunkia, jossa hyvinvointi kasvaa ihmisten ja asioiden kohdatessa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 16.9.2019 asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen poikkihallinnolliset painopisteet 2019–2021:

1. Kulttuuria ja taidetta sekä terveystoimintaa edistäviä keinoja otetaan suunnitelmallisesti käyttöön väestön hyvinvoinnin, terveyden sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi

- Kulttuurihyvinvointisuunnitelman valmistelu ja toimeenpano
- Terveystoimintavaikutusten arviointisuunnitelma huomioidaan kaupungin alueiden suunnittelussa ja palvelukehityksessä

2. Oulu on lapsiystävällinen kunta

- Oulu varmistaa palveluita kehittämällä, että lapsen oikeudet toteutuvat; oikeus elämään ja kehittymiseen, syrjimättömyys ja lapsen edun kunnioittaminen
- Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta lisätään arjen toiminnoissa ja päätöksenteon eri vaiheissa

3. Alueelliseen ja eri väestöryhmien väliseen eriarvoistumiskehitykseen vaikuttaminen

- Yhteisellä hyvinvointitiedolla sekä tavoitteiden asettelulla ja toimenpiteillä edistetään asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia sekä osallisuutta arjen tasolla
- Oululainen lapsi ja nuori on aktiivinen ja luova oppija
- Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin välisessä integraatioselvityksessä katsotaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja yhtenä kokonaisuutena asiakkaan ja potilaan näkökulmasta huomioiden väestön tarpeet

4. Rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulma

- Erityisesti ikääntyvän väestön nopea kasvu 2020-luvulla huomioidaan tulevaisuuden asumisen suunnittelussa.

Hyvinvointityötä ohjaavat suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021

Kaupunginvaltuusto hyväksyi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 26.4.2018 § 32. Oulun kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa, johtaa ja kehittää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävää työtä. Suunnitelman avulla pyritään varmistamaan lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvän toiminnan suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus, pitkäjänteisyys sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä. Hyvinvointisuunnitelma on samalla Lastensuojelulain (417/2007 12§) mukainen suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021 päivitetään vuodeksi 2022.

Ikääntymispoliittinen ohjelma - Oulun kaupungin ikääntymispoliittinen ohjelma 2021–2030

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ikääntymispoliittisen ohjelman 25.1.2021 § 11. Ohjelma on lakisääteinen ja perustuu lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista. Laki määrittää, että kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Ohjelmassa on neljä teemaa:

1. Välitämme ikääntyneistä ja osallistamme heitä

2. Koti ja ympäristö sopivat ikääntyneille
3. Kodista lähdetään liikkeelle
4. Edistämme terveyttä ja hyvinvointia

Teemoille on asetettu 33 toimenpidettä sekä niille mittarit ja vastuutahot.

Yhdessä kotoutuva Oulu - Oulun kaupungin, kotoutumishjelma 2022–2025

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kotoutumishjelman 8.11.2021 § 108. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) määrittää, että kunnan on tehtävä kotoutumishjelma neljän vuoden välein. Kotoutumishjelman tarkoituksena on ohjata kotoutumistyötä kunnassa ja vahvistaa monialaista yhteistyötä eri tahojen välillä. Ohjelma on laadittu moniammatillisen kotoutumisen seurantar ryhmän ohjauksessa, ja valmisteluun on osallistunut sekä kunnan että valtion viranomaisia ja kansalaisjärjestöjen ja maahanmuuttajaneuvoston jäseniä. Lisäksi on toteutettu vuonna 2019 kysely maahanmuuttajille, jonka tulokset on huomioitu kotoutumishjelman laadinnassa.

Kotoutumishjelmaa ohjaavat periaatteet:

- Oulu tarjoaa kaikille maahanmuuttajille yhdenvertaisesti kotouttamista edistävät palvelut
- Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus kehittyä, kasvaa ja tavoitella unelmiaan
- Oulu edistää eri väestöryhmien välistä vuorovaikutusta, jokaisella oululaisella on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua
- Oulussa tuetaan jokaisen mahdollisuutta kehittää osaamistaan ja työllistyä.

Kulttuuri hyvinvointisuunnitelma 2021–2026

Kaupunginhallitus hyväksyi kulttuurihyvinvointisuunnitelman 7.6.2021 § 82. Kulttuurihyvinvointisuunnitelman tavoitteena on hyvinvointia lisäävän taide- ja kulttuuri-toiminnan saaminen osaksi kaupungin palveluja. Suunnitelma ohjaa kaupungin kulttuuripalvelujen ja hyvinvointipalvelujen toimintaa. Se on voimassa vuoteen 2026 saakka, ja kehittyä toiminnan edetessä. Suunnitelma haluttiin kohdentaa kattavasti koskemaan eri väestöryhmiä. Työikäisten lisäksi suunnitelmassa nähdään omiina kohderyhminään lapset, nuoret ja perheet, ikäihmiset sekä erityistä tukea tarvitsevat. Suunnitelmassa esitetään käytännön toimenpide-ehdotuksia ja toiminnan mitareita. Kulttuurihyvinvointisuunnitelma otetaan asteittain käyttöön ja sen kehittäminen nähdään prosessina kunkin palvelualueen sisällä. Toiminnan kehittämistä, tavoitteiden asettamista ja vaikuttavuuden arviointia varten perustetaan hyvinvointipalvelujen ja kulttuuripalvelujen yhteinen suunnitteluryhmä ja toiminnalle nimetään vastuuhenkilö. Tämän ryhmän toiminnan kehittäminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa yhteistyön säilyminen ja palvelujen kehittäminen tulevaisuuden sote-keskuksissa hyvinvointialueen ja kunnan välillä.

Terveysliikunnan vaikutusten arvioinnin suunnitelma

Kaupunginhallitus hyväksyi terveysliikunnan vaikutusten arvioinnin suunnitelman 4.5.2020 § 123.

Suunnitelmassa terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla tarkoitetaan mitä tahansa arki- tai asiointiliikunnasta, liikunta- ja urheiluharrastuksia, liikkumista kulttuuriharrastuksissa, päiväkodeissa, asumisyksiköissä sekä koulu- tai työpäivän aikana. Liikunnan kestolle tai intensiteetille ei aseteta ehtoja, vaan oleellista on kertynyt

päivittäinen kokonaisaktiivisuuden määrä. Tavoitteena on arjen aktiivisen elämäntavan tukeminen ja istumisen vähentäminen ja periaatteena yksilöllisten liikkumistapojen arvostaminen ja edistäminen eikä niinkään suosituksiin tai toisiin vertaaminen.

Suunnitelmassa on esitetty tarkistuslista toimenpiteistä ja niiden vastuutahoista. Tarkistuslistaa tulisi käyttää, kun suunnitellaan toimia, tiloja tai ympäristöjä, jotka vaikuttavat ihmisten mahdollisuuteen liikkua lihasvoimin tai kun kehitetään toimintatapoja, joilla edistetään fyysistä aktiivisuutta. Suunnitelmaa ja tarkistuslistaa voidaan käyttää myös työkaluna ennakkoarviointien tekemiseen.

Vuorovaikutussuunnitelma 2019–2021

Kaupunginhallitus hyväksyi vuorovaikutussuunnitelman 19.8.2019 § 250. Suunnitelma ohjaa osallisuutta ja vaikuttamista Oulussa. Vuorovaikutussuunnitelma edistää kaupungin ja kuntalaisten sekä kaupungin ja sidosryhmien välistä vuorovaikutusta. Suunnitelmassa esitellään osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä vuorovaikutusta kehittävät tavoitteet ja toimenpiteet. Oulussa tavoitteena on, että kaikki kokevat tulevaisa kuulluiksi ja ymmärretyiksi ja kaikilla on samat mahdollisuudet toimia, osallistua ja vaikuttaa asuinalueellaan sekä koko kaupungissa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2019–2021

Kaupunginhallitus hyväksyi yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelman 30.9.2019 § 320. Suunnitelman avulla pyritään takaamaan erilaisuuden ja erityisyyden huomioiminen kaupungin kaikissa palveluissa niin, että jokaisella kuntalaisella on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua ja käyttää Oulun kaupungin palveluja.

Suunnitelma on lähtökohtaisesti ohjaava asiakirja, jonka tarkoitus on tukea kaupungin toimijoiden omaa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelua sekä sen toteutusta, seurantaa ja arviointia.

Avoimen hallinnon toimintasuunnitelma vuosille 2021–23

Kaupunginhallitus hyväksyi avoimen hallinnon toimintasuunnitelman 1.3.2021 § 68. Suunnitelmasta löytyvät keskeisimmät toimenpiteet avoimen hallinnon edistämiseksi. Toimintasuunnitelma koostuu hyvistä käytännöistä ja kehittämistyöstä, jotka edistävät hallinnon avoimutta Oulussa. Avoimen hallinnon toimintasuunnitelman osat ovat: ymmärrettävyys, tiedon ja päätöksenteon avoimuus, saavutettavuus ja esteettömyys sekä kokemusasiantuntijuus.

Hyvinvoinnin edistämisen toimet toimialoilla

Hyvinvointipalvelut

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Perhekeskus on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistävä sekä varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta tarjoava monialainen palveluverkosto, jossa lapsiperhepalvelut kootaan yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi asuinalueiden erilaiset tarpeet huomioiden. Perhekeskeinen toimintamalli etenee alueilla yhteistyössä hyvinvointipalveluiden, sivistys- ja kulttuuripalveluiden, seurakunnan ja järjestötoimijoiden kanssa. Osana perhekeskuksia kehitetään alueellisesti ja verkostomaisesti toimivia kohtaamispaikkoja, jotka tarjoavat lapsiperheille mm. avointa maksutonta vertaistoimintaa kunnan ja 3. sektorin yhteistyönä.

Perhekeskuspalveluja tarjotaan monialaisesti lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Palveluissa on kehitetty oikea-aikaisten palveluiden saatavuutta parantamalla eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä yhdenmukaistamalla ja selkeyttämällä asiakkaiden palvelupolkuja. Monialaisten toimintamallien, kuten hyvinvointineuvola- ja yhteisövaikuttavuusmallien, avulla palvelut kootaan asiakkaan ympärille eri toimijoiden yhteistyönä. Asiakkaan tiedon saantia ja palveluihin ohjautumista on selkeytetty ottamalla sähköinen perhekeskus käyttöön ja kehittämällä perhekeskuksen yhteydenottokanavia.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluja kehitetään POP-sote, Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus kehittämissuunnitelmassa (2020–2021), jonka tavoitteena on koota

kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi luomalla koko hyvinvointialueella yhteneväinen palveluohjaukseen ja omatyöntekijään perustuva perhekeskus-toimintamalli. Osana lapsiperhepalveluiden kehittämistä on käynnistynyt matalan kynnyksen sähköisen yhteydenottokanavan pilotti, Pyydä apua -nappi. Pyydä apua -nappin tavoitteena on tehdä perheiden varhaisen tuen hakemisesta mahdollisimman helppoa tilanteissa, joissa perhe kokee tarvitsevansa tukea, mutta ei tiedä tarkalleen, minne pitäisi olla yhteydessä.

Yhteistyötä vaikuttavien palveluiden kehittämiseksi ja näyttöön perustuvien toimintamallien käyttöönottoon on tehty kansallisesti eri toimijoiden kanssa, kuten Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön (Itla) kanssa. Yhteisövaikuttavuusmalli on käytössä jo Kaakkurin ja Tuiran hyvinvointikeskusten alueilla ja mallin on tarkoitus laajentua myös muille hyvinvointikeskusalueille yhteistyössä hyvinvointipalveluiden, sivistys- ja kulttuuripalveluiden, järjestöjen ja seurakunnan kanssa. Yhteisövaikuttavuusmallissa on kyse ryhmästä eri sektoreiden avaintoimijoita, jotka ovat sitoutuneet toimimaan yhteisen tavoitteen eteen tietyllä systeemillä toimintatavalla. Tarkoituksena on tehdä yhdessä ja varhaisemmassa vaiheessa yhteistyötä perheen pärjävyyden vahvistamiseksi.

Ritaharjuun suunniteltu hyvinvointipiste lapsiperheille käynnistyi keväällä 2020. Hyvinvointipisteiden suunnitelu toteutettiin yhteistyössä sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimijoiden kanssa.

Oulun kaupungissa on kehitetty säännönmukaista lastensuojelun, sosiaalihuollon ja neuvoloiden työntekijöiden yhteistyötä. Asiakkaat saavat oikea-aikaisen tuen peruspalveluissa kuten kotipalvelua ja perhetyötä. Lapsivaikutusten arvioinnit on tehty maksuttomasta kotipalvelusta, perhetyöstä, kriisityöstä sekä lasten nuorten ja perheiden palveluihin psykiatristen sairaanhoitajien osalta.

Suun terveydenhuolto tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perhepalveluiden kanssa. Varhaiskasvatuksen käyttöön suunterveyskasvatustyön tukemiseksi on päivitetty hymyhammas-materiaali, joka jaettiin kaikkiin Oulun kaupungin päiväkoteihin. Siirreltävän hammashoitoyksikön käyttöä suun terveystarkastuksien toteuttamiseksi Ylikiimingin ja Yli-lin alueen kouluilla on jatkettu ja toimintaa laajennetaan Ritaharjun koululle talvella 2022.

Ikäihmiset

Ikäihmisten palvelurakennetta on muutettu tavoitteen mukaisesti avopalvelujen suuntaan vähentämällä raskasta ympärivuorokautista palvelua. Vuonna 2020 COVID-19 epidemian vuoksi jouduttiin sulkemaan päivätoiminnan ja lyhytaikaishoidon yksikköjä sekä järjestöjen toteuttamia matalankynnyksen kohtaamispaikkoja, mikä heikensi ikäihmisten ja erityisesti omaishoitajien hyvinvointia.

Vuosina 2017–2018 aloitettiin kotikuntoutuksen pilotointi Kiimingin ja Haukiputaan hyvinvointikeskuksissa.

Sittemmin kotikuntoutus on laajentunut osaksi jokaista hyvinvointikeskustoimintaa. Kotikuntoutuksella tuetaan asiakasta, jonka toimintakyky on muuttunut. Asiakas saa ohjausta arjen toimintojen ja liikkumisen harjoitteluun lähihoitajan, sairaanhoitajan, toimintaterapeutin ja fysioterapeutin avulla.

Rajakylän hyvinvointipiste käynnistyi syksyllä 2019. Toiminta suuntautuu ikäihmisten palveluihin ja yhteistyötä on tehty järjestöjen ja ITU2-hankkeen kanssa. Keskustan hyvinvointipisteen pilotointia on toteutettu vuoden 2019 aikana ja toiminta on vakiintunut pysyväksi toiminnaksi.

Vuonna 2019 käynnistyi Kotona asumisen tuen (KOTAS) keskuksen toiminta. KOTAS-keskus on ikäihmisten palveluja järjestävä ja tuottava yksikkö. Sieltä tuotetaan myös kotihoidon tukipalveluja sekä kotihoidon hyvinvointiteknologian tukea (esimerkiksi Evondos-lääkerobotit).

Ikäihmisten hyvinvointineuvolatoiminnan (Seniorineuvola) pilotointi alkoi Kontinkankaan hyvinvointikeskuksessa syksyllä 2021. Seniorineuvolaan liittyvän hyvinvointitapaamisen tavoitteena on selvittää ikääntyvän kuntalaisen terveydentilaa ja hyvinvointia kokonaisuutena. Lisäksi häntä innostetaan voimavaralähtöisesti hoitamaan omaa hyvinvointiaan ja varautumaan ikääntymisen

tuomiin muutoksiin. Myös suun terveydenhuolto on mukana pilotissa. Kiimingin hyvinvointikeskuksessa aloitettiin Seniorituki -pilotti alkuvuodesta 2021. Seniorituki on fysioterapeuttien ja sairaanhoitajan toteuttamaa matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää ohjausta ja neuvontaa.

Loppuvuodesta 2020 aloitettiin monitoimijaisesti selvitys välimalliasumisen/yhteisöllisen asumisen mallista ikäihmisten asumisen monipuolistamiseksi ja esteettömän asumisen mahdollistamiseksi. Yhteisöllisen asumisen toimintamallia on lähdetty toteuttamaan loppuvuodesta 2021 Sosiaali- ja terveysministeriön Joustavan palvelun asumismallin kehittäminen iäkkäille (JOPA) valtionavustuksen Tutussa kodissa-hankkeessa. Tutussa kodissa- hankkeessa pilotoidaan yhteisöllisen asumisen toimintamallia Salonkartanon palvelukeskuksessa ja Lepäkodissa. Yhteisöllistä asumista kehitetään myös alueellisena tai monituottajuuteen perustuvana toimintana.

Kulttuurihyvinvointisuunnitelman 2021-2026 mukaisesti tuetaan ja lisätään ikäihmisten hyvinvointia taiteen ja kulttuuritoiminnan keinoin. Loppuvuodesta 2021 valmistuu ikäihmisten ehkäisevän päihdetyön opas.

Ikäihmisten parissa työskentelevien kotihoidon ja pitkäaikaishoivan hoitohenkilökunnan käyttöön on koostettu luentotalenne, jonka tavoitteena on lisätä henkilöstön tietoja ja osaamista ikäihmisten suunhoitosta osana hoiva- ja hoitotyötä.

Ikäihmisten palvelujen kehittämiseksi aloitettiin POPsote Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus, ikäihmisten palveluiden kehittämisohjelma. Keskeisimpinä kehittämis-kohteina on ollut asiakas- ja palveluohjaus, kotikuntoutus, kotihoito vuorokauden ajasta riippumatta, välimuotoinen asuminen, kotisairaala, osaava ja riittävä henkilöstö sekä tietojohdaminen.

Oulun kaupunki on mukana sosiaali- ja terveysministeriön Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (KATI)-ohjelman KARITA - Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla hankkeessa. KARITA- hankkeen tavoitteena on löytää uusia tarvelähtöisiä ja vaikuttavia teknologisia ratkaisuja ennakoimaan ja ennaltaehkäisemään iäkkään kuntalaisen terveyden ja toimintakyvyn heikentymistä sekä säännöllistä kotihoidon tarvetta, lisätä teknologisilla ratkaisulla kotihoidon asiakkaan terveyttä ja toimintakykyä sekä tukea teknologisilla ratkaisulla itsenäistä kuntoutumista. Lisäksi tavoitteena on löytää itsenäistä asumista tukevia teknologisia ratkaisuja kotona asuville asiakkaille ja niin kutsutun välimuotoisen asumisen asiakkaille. KARITA-hankkeessa on myös tavoitteena vahvistaa nykyistä teknologiatimiä ja tunnistaa uusia ammattilaisrooleja tukemaan asiakasta ja ammattilaista teknologian käyttöönnotossa ja käytössä.

Paljon palveluja tarvitsevien palvelujen kehittäminen

Oulun kaupungin terveysasemilla aloitettiin syyskuussa 2017 toimintamalli, jonka tavoitteena on vahvistaa paljon palveluita tarvitsevan asiakkaan hoidon oikea-aikaisuutta ja jatkuvuutta. Tavoitteena on lisäksi lisätä asiakkaan turvallisuuden tunnetta ja luottamusta palvelujärjestelmää kohtaan. Mikäli asiakkaalla ei ole omahoitajaa jo nimettynä tai jos asiakas ohjautuu muista palveluista ja on moniammatillisen tiimin tarvetta, asiakas ohjataan hyvinvointikeskuksessa nimetyille asiakaskoordinaattorille. Asiakaskoordinaattori on sairaanhoitaja tai terveydenhoitaja. Asiakaskoordinaattorin rooli terveysasemalla on huolehtia asiakkaan hoidosta ja seurannasta, kunnes nimetty omahoitaja ottaa vastuun asiakkaan asioista. Päihdepalveluiden kokemusasiantuntijan vastaanotto alkoi Tuiran hyvinvointikeskuksessa. Matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta on kehitetty osana Oulu10:n palveluita.

Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin integraatio selvitykset

Tavoitteena integraatio selvityksessä on toimivat ja sujuvat asiakaslähtöiset hoito- ja palveluketjut ja kustannusten kasvun hillintä. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkasteltu ikäihmisten hoito- ja palveluketjua. Selvitystyön toisessa vaiheessa on tarkasteltu aikuisväestön mielenterveys- ja päihdepalveluiden käyttöä sekä lasten ja nuorten osalta ensi vaiheessa ns. raskaimpia palveluita, sisältäen lastensuojelupalvelut, päihdepalvelut sekä lasten ja nuorisopsykiatrian palvelut. Jatkossa tarkasteluun otetaan mukaan koko lasten ja nuorten palveluiden ketju kuten ennaltaehkäisevät palvelut sivistys- ja kulttuuritoimesta ja vammais- ja kehitysvammapalveluiden kokonaisuudet. Kaikkiin näihin kokonaisuuksiin on tunnistettu liittyvän tarve selvittää ja selkeyttää paitsi palveluprosesseja sekä erityisesti palveluun ohjautumista, niin myös kokonaisresursseja ja rahoituskanavia ja niissä olevia mahdollisia päällekkäisyyksiä.

Tutkimuksellista yhteistyötä tehdään osana valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon valmistelua yhteistyössä Kelan, THL:n, VM:n ja STM:n kanssa. Ikäihmisten integraatiohankkeen toteuttamista jatkettiin yhteistyössä sairaanhoitopiirin kanssa. Ikäihmisten hoito- ja palveluketjun mittareiden mukaan näyttäisi siltä, että vaikuttavuusinvestoinnit (liikkuva sairaanhoito, geriatrin konsultaatiot, kotikuntoutus) ovat olleet vaikuttavia.

Päihde- ja mielenterveysketjun integraatio selvitys käynnistyi vuoden 2019 lopussa. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja Oulun kaupungin yhteistyöselvityksen yhtenä painopisteenä on mielenterveys- päihdepalveluasiakkaiden hoito- ja palveluketjut.

Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin

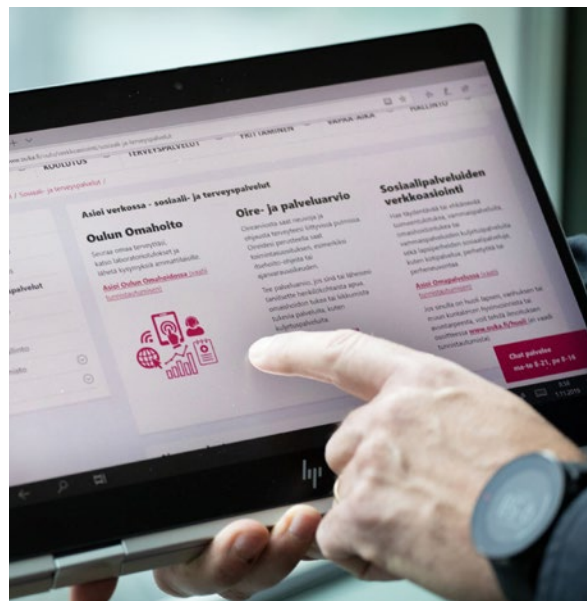

lasten ja nuorten integraatioselvityksen ja sen mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen jatkui vuonna 2020. Lapsiperheiden palveluita tarkastellaan yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin psykiatrian tulosalueen ja siivistys- ja kulttuuripalveluiden kanssa.

Sähköiset palvelut ja uudet teknologiset ratkaisut

Omahoito ja Digitaaliset arvopalvelut -hankkeessa (2016–2018) kehitetyn Omaolo-palvelun vaiheittainen käyttöönotto aloitettiin alkuvuodesta. Omaolo-palvelun oirearviot ja palveluarviot mahdollistavat kansalaisen itsenäisen oire- ja tilanearvion ja tarpeenmukaisen ohjautumisen eri toimintojen ja palveluiden piiriin (ml. kolmas sektori, yksityiset palveluidentuottajat ja sosiaali- ja terveydenhuolto) sekä palvelun suunnittelun, toteutuksen ja seurannan sähköisesti. Vuoden 2020 aikana otettiin käyttöön Omaolon-palveluna korona oirearvio. Sähköinen ajanvaraus laajennettiin korona näytteenottoon ja korona oirearvioon. Tekstiviestipalvelut laajenivat negatiivisten koronavastusten ilmoittamiseen.

Sähköisiä palveluita ja sähköistä ajanvarausta laajennettiin mm. astma- ja diabeteshoitajien vastaanotolle vuoden 2018 aikana Sairaanhoitajan chat-palvelu käynnistyi Kontinkankaan ja Tuuran hyvinvointikeskuksissa, keskiteyssä neuvolan ajanvarauksessa sekä Aino-neuvonnassa. Perhepalveluiden ja sosiaalihuoltolain mukaisissa kuljetuspalveluissa alettiin käyttää sähköisiä hakemuslomakkeita. Viestinnän parantamiseksi ikäihmisten hoivahoidossa otettiin käyttöön Wilma-järjestelmä. Kotihoidon palveluissa aloitettiin uusien teknologisten ratkaisujen käyttöönotto, mm. Evondos lääkeannostelupalvelu sekä kotona asumista tukevat turvaratkaisut. Kotikuntoutus aloitti etäkäyntien ja etäyhteyksien toteuttamisen

asiakkaille VideoVisit-palvelun avulla. Asiakkaiden tietoisuutta ja viestintää sekä opastusta olemassa olevista sähköisistä palveluista lisättiin ja aloitettiin mm. digitalkkaritoiminta, joka opastaa kansalaisia sähköisten palveluiden käyttämisessä. Vuonna 2020 etävastaanotot ja etäkotikäynnit otettiin käyttöön myös hyvinvointikeskusten sosiaalityössä sekä asumis- ja päiväpalveluissa. Sähköinen perhevalmennus aloitettiin toukokuussa 2020.

Suun terveydenhuollossa otettiin vuoden 2021 aikana käyttöön sähköinen ajanvaraus kiireettömässä hoitojonossa oleville aikuispotilaille. Koululaisille (1.,5. ja 8. luokka) on toteutettu yhteistyössä perusopetuksen kanssa suun terveyden edistämisen ryhmätapahtumia

etäyhteydellä Kontinkankaan hammashoitopiirin alueen kouluissa. Ryhmätapahtumia laajennetaan koko kaupungin perusopetuksen kouluihin lukuvuoden aikana. Suunterveyden virtuaalikioski, jossa on eri asiakasryhmille suunnattu interaktiivinen suun omahoidon opetusohjelma, on otettu käyttöön Dentopoliksen, Haukiputaan, Kaakkurin ja Kiimingin suun terveydenhuollon yksiköissä. Suunnitelmana on laajentaa sen käyttö kaikkiin yksiköihin. Sosiaalinen media (suun terveydenhuollon Instagram ja Facebook-sivut) on otettu käyttöön terveys- ja hyvinvointitiedon jakamisessa ja motivoimisessa. Laajennus TikTok-alustalle on meneillään.

Hyvinvointipalvelut toteuttaa osaltaan Oulun Innovaatio Allianssin (OIA) tavoitteita toimien aktiivisena kumppanina OuluHealth-ekosysteemin toiminnassa. Ekosysteemin tavoitteena on tuottaa innovaatioita, tukea yritysten kasvua ja edistää uusien hoitojen, palvelujen ja toimintamallien käyttöönottoa. Yhteisinä strategisina painopisteinä ovat yksilöllähtöisen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä tehokkaat ja vaikuttavat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Omahoitopalveluiden kehitystyön ohella mahdollistetaan yrityksille kuntalaisen omahoitoa sekä yksilön terveyttä ja hyvinvointia tukevien sovellusten ja tuotteiden kehitystyötä ja pilotointia arjen toimintaympäristössä. OuluHealth Labsin Oulu WelfareLabissa tehtyä työtä jatketaan sähköisten palvelujen, teknologisten ja robotiikan ratkaisujen kehittämisen osalta oppien ymmärtämään ratkaisujen hyödyt palveluissa. Kuntalaiset ovat osallistuneet sote-sektoria koskevien tuotteiden tai palveluiden yhteiskehittämiseen ainakin seitsemässä eri testauksessa. Käyttäjämäärä/-kokeilu on vaihdellut suuresti (lastenlääkärin kokeilusta älyrollaattoritestaukseen).

Sivistys- ja kulttuuripalvelut

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Sivistys- ja kulttuuripalvelut koordinoivat kaupunginhallituksen vuonna 2015 tekemän päätöksen pohjalta UNICEFin lapsiystävällinen kunta -mallia (www.lapsiystavallinenkunta.fi). Tavoitteet kehittämiskautena vuosina 2020–2023 liittyvät mm. osallisuuden mahdollistamiseen yhä useamman lapsen ja nuoren elämässä, eriarvoistumisen ehkäisemiseen sekä palveluiden kehittämiseen huomioiden erityisesti haavoittuvassa asemassa ja syrjinnän vaarassa olevien lasten ja perheiden näkökulma. Malliin kuuluu olennaisesti myös lapsivaikutusten arviointien hyödyntäminen osana päätösvalmistelua. Lapsivaikutusten arviointiin on siis kaupungin toimialoilla yhteinen toimintamalli, jota hyödyntäen päätösten vaikutuksia pohditaan useista näkökulmista mukaan lukien vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen. Lapsivaikutusten arvioinnissa on käytössä Kuntaliiton ylläpitämän sähköinen hyvinvointikertomus -palvelun ennakkovaikutusten arvioinnin työkalu. Sinne on tehty Oulun oma lapsivaikutusten arvioinnin pohja, ja tehdyt arvioinnit julkaistaan pääosin www.hyvinvointikertomus.fi sivustolla.

Koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuollossa on vahvistettu laajasti yhteisöllisiä, lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä toimintoja. Yhteisöllisen oppilas- ja opiskelijahuollon toimeenpanoa on edesauttanut vuosina 2018–2020 toteutunut Opetushallituksen rahoittama kokeiluohjelma. Yksilökohtaisessa oppilas- ja opiskelijahuollossa on varhaisen, monialaisen tuen toteuttamisen lähtökohdaksi kehitetty yhteisövaikuttavuuden viitekehukseen perustuva perhekeskeisen toiminnallisen verkostotyön toimintamalli. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden sekä sosiaali- ja

terveydenhuollon eri palveluiden yhteistyönä toteutettu Oulun kaupungin yhteisövaikuttavuusmalli on linjattu otettavaksi asteittain käyttöön koko kaupungin alueella lähivuosien aikana. Yhteisövaikuttavuuden toimintamalli on voittanut mallin pilotointivaiheessa syksyllä 2019 Lapsuuden rakentajat -palkinnon ja tullut toistamiseen palkituksi myös Kuntatyön Tekojen tori -kilpailussa joulukuussa 2021.

Kaupungissa on toteutettu hyvinvointipäiväkotia ja -koulu toimintakonseptien mukaisia toimenpiteitä, kuten kokemuksellisen hyvinvointitiedon kerääminen, Lapset puheeksi -keskustelut sekä on kuvattu keskeisten kasvuyhteisöjen ympärille rakentuneet yhteistyö- ja asiantuntijaverkostot. Perhekeskeistä toimintaa on toteutettu eri palvelukeskityksissä. Oppilaiden mahdollisuuksia harrastaa on vahvistettu harrastustarjontaa monipuolistamalla ja saavutettavuutta lisäämällä muun muassa Koulujen kerhotoiminnan ja harrastamisen Suomen mallin avulla sekä olemalla mukana SOS Lapsikylän Unelmista totta-toimintamallissa.

Lapsiperheiden palvelutarjotin lapsuus.ouka.fi on lisännyt mahdollisuuksia saada tietoa lapsiperheiden palveluista, lasten kehitykseen ja vapaa-ajan viettämiseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisuuksista. Oululaisille 13–29-vuotiaille on julkaistu uusi verkkopalvelu www.nuortenoulu.fi/. Se kokoaa kattavasti tietoa nuorten elämään liittyvistä asioista.

Oulun nuorisovaltuusto ONE:n asema päätöksenteossa on vahvistunut ja vakiintunut. Jalkautuva nuorisotyö

toimii kaupungin alueella suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Verkossa tehtävä nuorisotyö on työmuotona monipuolistunut ja vakiintunut.

Aluetoiminnan poikkitoiminnallinen yhteistyö on vahvistunut sekä rakenteellisesti että yhteisten toimintamallien kautta. Alueen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemiseksi on aluetoimijoiden ja järjestötoimijoiden yhteistyömuotoja ja palveluita vahvistettu kohtauspaikkatoimijaverkoston avulla. Säännölliset tapaamiset aluetasolla ja palvelukeskitymätasolla varmistavat yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämisen.

Hyvinvointitietoa on hyödynnetty niin alueiden kuin palvelukeskitymienkin tasolla. Palvelukeskitymien monialaisessa työskentelyssä on perehdytty hyvinvointitietoon

ja sovittu yhdessä toimenpiteitä lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi. Toimenpiteet ovat nousseet kyseilyiden ja muiden hyvinvointitietojen pohjalta. Järjestöt ja kolmannen sektorin toimijat ovat aktiivisesti tuottaneet palveluita yhdessä sovittujen toimenpiteiden tueksi. Reuna-alueilla on esimerkiksi tarjottu lyhytaikaista lastenhoitoapua, jotta vanhemmat pääsevät keskustaan käymään asioilla.

Kaikkia koulutusasteita koskeva väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn toimintaohjelma päivitettiin syksyllä 2021. Laajan, eri sektoreilta muodostuneen toimijajoukon laatima toimintaohjelma sisältää 10 eri teesiä oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Yhtenä toimenpiteenä on nostettu mm. Miniverso- ja Verso-koulutusten järjestäminen yksiköissä.

Syksyllä 2021 päivitettiin myös perusopetusta ja lukiokoulutusta koskeva koulujen ja oppilaitosten toiminta äkillisissä kriiseissä ja poikkeamatilanteissa – ohjeistus, joka sisältää myös erillisen henkilöstön kriisityön perehdytysaineiston.

Liikunnan edistäminen

Oulu valittiin 2019 Suomen liikkuvimmaksi kunnaksi, mikä oli osoitus pitkäjänteisestä ja tavoitteellisesta toiminnasta kuntalaisten terveyden ja liikunnan edistämisessä. Oulussa on hyväksytty (KH 4.5.2020 § 123) terveysliikunnan vaikutusten arvioinnin suunnitelma, jossa on määritelty tavoitteita eri ikäryhmille fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi ja niiden vastuutahot. Liikuntapalvelut

on edistänyt terveysliikuntaa, hyvinvointiaktiivisuutta ja terveyserojen kaventumista liikunnan avulla siten, että liikuntapalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, taidoista tai liikuntaaktiivisuudesta riippumatta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on käytössä liikunnan olosuhteita eri ikäisten ja ta-soisten liikkujien tarpeisiin, huomioitu hinnoittelussa eri asiakasryhmien maksukykyisyys, suunnattu eri kohderyhmille ohjattuja palveluita ja erilaisia palvelukonsepteja sekä tarjottu tukea liikkumiseen esimerkiksi erityisliikkujien tarpeet huomioiden tai liikuntaneuvonnan kautta.

Oulussa on hyväksytty myös lähiliikuntapaikkaohjelma (2018), tekojäähjelma (2017), liikuntapaikkarakentaminen Oulussa 2018–2027-asiakirja (2018) sekä yksityisen liikuntapaikkarakentamisen säännöt ja kriteerit (KV 2019). Näiden hyväksytyjen asiakirjojen ja suunnitelmien kautta liikunnan olosuhteita on kehitetty pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Nuorille suunnattu nuorten liikunnan olosuhdekysely toteutettiin vuonna 2019.

Kulttuurihyvinvointisuunnitelman toimeenpano

Kesäkuussa 2021 hyväksyttiin kulttuurihyvinvointisuunnitelma, jonka tavoitteena on hyvinvointia lisäävän taide- ja kulttuuritoiminnan saaminen osaksi kaupungin palveluja. Suunnitelma ohjaa kaupungin kulttuuripalvelujen ja hyvinvointipalvelujen toimintaa. On perustettu poikkitoiminnallinen kulttuurihyvinvoinnin kehittämissuunnitelma, jossa on edustajia hyvinvointipalveluista, kaupungin kulttuurilaitoksista ja kolmannen sektorin kulttuuri- ja sote-järjestöistä. Kehittämissuunnitelma on kokoontunut säännöllisesti. Yhteinen kehittäminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa yhteistyön säilyminen ja palvelujen

kehittäminen tulevaisuuden sote-keskuksissa hyvinvointialueen ja kunnan välillä. Hyvinvointipalvelujen johtotasolle on nimetty kulttuurihyvinvoinnin kehittämisryhmä. Ikäihmisten palveluissa on nimetty kulttuuriyhdyshenkilöt ja koottu kulttuuriyhdyshenkilöiden verkosto sekä nimetty sen vetäjät. Kaupungin erityisryhmien asumis- ja päiväpalveluissa on aloitettu kulttuuriyhdyshenkilöiden nimeäminen.

Poikkihallinnollisella yhteistyöllä on kehitetty toimintatapoja, joilla on tuettu kulttuurin saavutettavuutta. Hyvinvointipalveluiden käyttöön kehitettiin kulttuuritarjotin, jonne on koottu eri kohderyhmille räätälöityjä kulttuuri- ja taidepalveluja hyvinvointipalvelujen asiakkaille, jotka kustannetaan lahjoitusrahastoavustuksella. Kaupungin omat ja ostopalveluna tuotetut sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt voivat ostaa kulttuuripalveluja kulttuuritarjottimen kautta asiakkailleen. Kulttuuritarjottimen avulla kulttuurin tekijät ja hoivayksiköt löytävät paremmin toisensa ja voivat jatkossa myös yhdessä kehittää asiakkaiden erityistarpeet huomioivia kulttuuri- ja taidepalveluja. Kaikukortti toimintaa jatkettiin edelleen. Kaikukortti myönnetään tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville henkilöille ja perheille, jotka ovat asiakkaana korttia jakavassa hyvinvointipalveluiden tai muun palvelun yksikössä. Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja kulttuuritapahtumiin ja -paikkoihin, kuten konsertteihin, teattereihin ja museoihin. Kortilla voi myös hankkia kurssipaikkoja kansalaisopistoihin. Kaupunki pilotoi valtakunnallista Kaikukanta tilastointi järjestelmää, joka sittemmin otettiin käyttöön valtakunnallisesti. Kaupunki on mukana Lämpiö hankkeessa, jossa kehitetään valtakunnallista digitaalista alustaa ikäihmisille suunnatuille kulttuuripalveluille. Muut mukana olevat kaupungit ovat, Helsinki, Tampere, Jyväskylä ja Turku.

Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Oulun kaupungin ympäristöohjelma on yksi kaupunkistrategian toteuttamisohjelma ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa elokuussa 2019. Ympäristöohjelman painopistealueet ovat: kasvamme kestävästi, toimimme resurssiviisaasti, luonto on voimavaramme ja edistämme ympäristövastuullisuutta. Ympäristöohjelman tavoitteena on terveellinen viihtyisä ja turvallinen ympäristö, jossa kaupunkilainen voi asua haluamallaan tavalla, liikua kestävästi ja nauttia sekä rakennetusta että luonnon tilaisesta luonnosta. Luonto on Oulussa kaikkien saavutettavissa. Monipuolinen asuminen, kestävä liikkuminen ja arkiliikunnan mahdollistaminen, hyvät viherverkostot

ja virkistysalueiden helppo saavutettavuus tukevat kunta-laisten niin fyysistä kuin henkistäkin hyvinvointia ja mahdollistavat merkittäviä säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Yksinäisyyden ja turvattomuuden kokemisen vähentämiseksi on toteutettu vuonna 2021 sivistys- ja kulttuuripalveluiden, yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden sekä useiden kumppanien yhteistyönä Auttava yhteisö -hanke, jota on rahoitettu ympäristöministeriön ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman avustuksella. Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä ovat ikääntyneet, mutta mukana ovat

kaikki oululaiset asuinyhteisöt. Tavoitteena on parantaa ikääntyneiden sekä samalla muiden erityisryhmien kotona asumisen edellytyksiä aktivoimalla lähimmäisresurssia oululaisissa asuinyhteisöissä ja vahvistaa näin yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Asuinyhteisöitä on kannustettu tekemään asioita yhdessä, ottamaan naapurit huomioon, keskustelemaan asioista sekä antamaan ja tarjoamaan apua toisilleen. Tavoitteena on uudenlainen oululainen asumisen malli, jossa arjen tukea saadaan merkittävässä määrin asuinyhteisön sisältä. Hankkeen päättyessä vuoden 2021 lopussa Auttava yhteisö -toiminta jatkaa osana sivistys- ja kulttuuripalveluiden yhteisötoimintaa.

Vuosina 2021-2022 toteutetaan kaikkien palvelualueiden yhteistyönä poikkihallinnollinen, Ympäristöministeriön lähiöohjelmaan 2020-2022 liittyvä ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n osittain rahoittama Kestävä Kaijonharju -hankekokonaisuus. Kokonaisuuden perustana on vuonna 2019 hyväksytty Linnanmaan ja Kaijonharjun kaupunginosien kaavarunko, jota toteutetaan täydennys- ja lisärakentamalla, ympäristöä ja palvelukeskusta parantamalla sekä kehittämällä liikenneverkkoa. Lisäksi Kaijonharjussa vahvistetaan kaupungin, asukkaiden ja muiden toimijoiden yhteistyötä sekä suunnitellaan ympäristöä, tiloja ja toimintoja yhdessä eri toimijoiden kesken. Vuonna 2022 toteutetaan mm. Kuivasjärven rantareitti, Tapionrannan ja Huvilarannan alueiden kaavoitus sekä Kaijonrannan ja Ruskotunturin yhdistävä kuntoreitti. Lisäksi suunnitellaan ja kehitetään Kaijonharjun keskusta sekä tehdään alueelle esteettömyys- ja turvallisuusparannuksia.

Asunnottomuuden vähentämiseksi on perustettu ympäristöministeriön koordinoima asunnottomuuden yhteistyöohjelma, jonka tavoitteena on puolittaa asunnottomuus vuoteen 2023 mennessä. Oulu on muiden suurten

kaupunkien tavoin mukana ohjelmassa. Ohjelmaan osallistuvat kunnat tekevät asunnottomuuden vähentämistä kokonaisvaltaisen suunnitelman, joka sisältää esimerkiksi matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistarpeet, asunnottomille tarkoitettujen asuntojen lukumäärät sekä kuvaukset riskiryhmien asumistilanteesta ja alueen asunnottomuusyhteistyöstä. Oulussa ohjelmatyö käynnistyi vuonna 2020.

Asumisen ongelmia ja haasteita käsittelee erityisasumisen verkosto, joka toimii asunnottomuuden vähentämisen alueellisena yhteistyöverkostona. Erityisasumisen verkosto on vuorovaikutus- ja yhteistyöryhmä, joka keskittyy asumisen erityiskysymyksiin. Tarkoituksena on jakaa tietoa ja ymmärrystä jäsenten kesken sekä kehittää toimintatapoja asumiseen ja asunnonsaantiin liittyvien ongelmien ja konfliktien ratkaisemiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Verkosto toimii alueellisena yhteistyöryhmänä

aktiivisessa vuorovaikutuksessa muun ohjelmatyön kanssa. Verkosto jatkoi toimintaansa vuonna 2019 uudella kokoonpanolla yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden koollekutsumana. Verkoston yhteistyötahoina ovat Oulun kaupungin hallintokuntien lisäksi vuokrataloyhtiöt, Kela, Rikosseuraamuslaitos, Aluehallintovirasto, Poliisi, Ulosottovirasto, Oulun ev.lut. Seurakunnat, Kriminaalihuollon tukisäätiö, Kris, A-klinikkasäätiö, Vuolle, Romano Missio sekä asumispalveluiden tuottajia.

Väestön ikääntyessä esteettömyyden merkitys korostuu niin asumisessa, julkisessa rakentamisessa kuin muusakin kaupunkiympäristössä. Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa toimi kolmen vuoden ajan vuosina 2018-2021 esteettömyyskoordinaattori, joka edisti laaja-alaisesti esteettömyyttä mm. kehittämällä rakentamisen käytäntöjä ja prosesseja sekä laatien yksikkökohtaiset linjaukset esteettömyyden toteutumisen varmistamiseksi suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. Esteettömyys- ja saavutettavuuskoulutuksia järjestettiin useita, ja niiden myötä kaupungin henkilökunnan ja suunnittelijoiden tietämys esteettömyysasioista on kasvanut. Esteettömien asuntojen tarve kasvaa väestön ikääntyessä. Esteettömien asuntojen saatavuus taataan varmistamalla uudisrakentamisen esteettömyyden toteutuminen sekä korjaamalla olemassa olevaa asutokantaa esteettömäksi. Oulun kaupunki tukee jälkiasennushissien rakentamista omalla hissiavustuksella, joka on vuodesta 2017 alkaen ollut 20 prosenttia. Avustusprosentti on Suomen korkein, ja lisäksi ARA tukee hissihankkeita 45 prosentin avustuksella. Ikääntyneiden ja vammaisten asuntojen korjaamiseen tarkoitettujen korjausavustusten myöntäminen siirtyi vuoden 2017 alusta kunnilta ARA:lle. Oulun kaupunki edelleen markkinoi avustuksia aktiivisesti ja järjestää yhteistyökumppaniensa kanssa erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia korjausrakentamisen edistämiseksi.

II Toimintaympäristö ja väestön hyvinvoinnin tila ja haasteet

Tiivistelmä

Oulun väkiluku oli ennakkotiedon mukaan vuoden 2021 lopussa 209 648. Väkiluku kasvoi vuonna 2021 ennakkotiedon mukaan 2 321 asukkaalla (1,1 %). Kasvu oli selvästi suurempaa kuin edellisenä vuotena. Oulu on edelleen lasten ja nuorten kaupunki, vaikka syntyvyys on laskeutunut merkittävästi ja lasten määrä on vähentynyt. Väestön ikärakenteeseen tulee kuitenkin kiinnittää huomiota. Työikäisen väestön määrä on kasvanut tasaisesti, mutta työikäisten osuus koko väestöstä on pienentynyt ja osuuden odotetaan pienentyvän myös tulevaisuudessa. Väestön ikääntyminen näkyy vanhempien ikäluokkien aiempaa voimakkaampana kasvuna. Eläkeikäisten osuus koko väestöstä on kasvanut eniten viime vuosina ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan osuus ja määrä tulevat kasvamaan eniten myös tulevaisuudessa.

Pienten asuntokuntien määrän ja osuuden kasvu on pitkään jatkunut kehityssuunta Oulussa. Vuoden 2020 lopussa Oulussa oli yhteensä 103 987 asuntokuntaa. Näistä 49 202 (47 %), oli yhden hengen asuntokuntia. Lapsiperheiden osuus perheistä on vähentynyt.

Työllisyydellä ja koulutustasolla on keskeinen merkitys väestön hyvinvoinnin taustalla. Oulussa väestön

koulutustaso on noussut tasaisesti ja se on suurten kaupunkien kolmanneksi korkein Espoon ja Helsingin jälkeen. Oulussa tutkinnon suorittaneista 37 prosentilla on korkeakoulututkinto.

Työllisyystilanne heikkeni koronaepidemian vuoksi. Vuonna 2020 työttömyysaste nousi 14,5 prosenttiin. Työllisyystilanne on parantunut vuoden 2021 aikana, ja työttömyysaste laski 13 prosenttiin. Myös nuorten työllisyystilanne on parantunut, mutta korkea nuorisotyöttömyys on Oulussa kuitenkin pitkään jatkunut rakenteellinen ongelma. Oulussa nuorisotyöttömien osuus on huomattavasti suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa. Pitkäaikaistyöttömien tilanne on puolestaan heikentynyt vuoden 2021 aikana. Vuonna 2021 pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin kuukaudessa 4 764, 1 210 henkilöä enemmän kuin vuosittain. Pitkäaikaistyöttömyys taittuu hitaasti ja vaikeimmissa asemassa olevien henkilöiden työttömyys syvenee työmarkkinoilla olevan kilpailun vuoksi.

Taloudellinen tilanne vaikuttaa myös merkittävästi hyvinvointiin. Oulussa pienituloisten kotitalouksien osuus on 14,8 prosenttia ja pienituloisissa perheissä asuu 12,1 prosenttia alle 18-vuotiaista lapsista (noin 5 250 oululaista

lasta). Suurista kaupungeista pienituloisuusaste on korkein Turussa, Tampereella ja Oulussa.

Valtuustokauden 2017–2021 viimeisiä vuosia varjosti COVID-19-epidemia. Epidemian vaikutukset oululaisten koettuun hyvinvointiin näkyvät lasten ja nuorten osalta Kouluterveyskyselyn tuloksissa ja aikuisväestön osalta FinSote-tutkimuksen tuloksissa. Kouluterveyskyselyn tulosten valossa voidaan todeta niin oululaisten kuin kaikkien suomalaisnuorten mielenterveysoireilun lisääntyneen ja psyykkisen hyvinvoinnin heikentyneen COVID-19-epidemian aikana. Kevään 2021 Kouluterveyskyselyssä nuoret raportoivat lisääntyneitä mieliala- ja ahdistusoireilua, yksinäisyyttä ja heikentyneitä positiivista mielenterveyttä. Erityisesti tyttöjen oireilu on lisääntynyt. FinSote-tutkimuksen mukaan oululaisen aikuisväestön koettu hyvinvointi on hieman heikentynyt. Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden osuus on laskenut. Itsensä yksinäiseksi kokeneiden, terveydentilansa huonoksi kokeneiden, työkykynsä heikentyneeksi arvioivien ja psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on kasvanut. Tuloksia tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että enemmistö oululaisista voi edelleen hyvin. COVID-19-epidemia vaikutti myös laajasti eri palvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen.

Oululaisten lasten ja nuorten hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvuympäristön turvallisuus on usean mittarin mukaan hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin nuoriin. Oululaisten lasten ja nuorten elintavat ovat hieman parantuneet. Lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin heikentymiseen tulee kiinnittää huomioita. Koulujen yhteisöllinen tuki ja erilainen ryhmä- ja harrastetoiminta tukevat paluuta tavallisempaan ja ikävaiheen mukaiseen arkeen. Erityistä huomiota ja tukitoimia tarvitsevat ne nuoret, joilla jo entuudestaan on ollut erilaisia haasteita, joko opillisia tai mielenterveyteen liittyviä sekä ne, joilla oireilu ei väisty arjen normalisoituessa. Tyttöjen runsas oireilu saattaa edellyttää erityisiä, juuri heille kohdennettuja toimia. On tärkeää panostaa nuorten yhteiseen toimintaan ja nuorisotyöhön. Nuorten mielenterveyden lähipalveluita ja erilaisia varhaisen tuen interventioita tulee kehittää vastaamaan lisääntyneeseen tuen ja hoidon tarpeeseen. Koulun tukitoimien riittävyys niin oppimisen tuen kuin opiskeluhoitopalvelujen osalta tulee varmistaa.

Työikäisten oululaisten koettu hyvinvointi on pääsääntöisesti hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin. Elintavat ovat hieman parantuneet. Tupakoivien ja alkoholia liikaa käyttävien osuudet ovat vähentyneet, mutta lihavien osuus on noussut. Yli puolet liikkuu suosituksiin nähden liian vähän. Vaikka elintavoissa on tapahtunut positiivista kehitystä, niin elintapoihin, erityisesti alkoholin liikkakäyttöön ja lihavien osuuden kasvuun, tulee kiinnittää huomiota. Koulutusryhmien väliset hyvinvointija elintapaerot ovat edelleen suuria ja hyvinvointierojen pienentämiseen tulisi löytää keinoja. Matalan koulutustason ryhmässä suurempi osa kokee terveydentilansa, työkykynsä ja elämänlaatunsa huonommaksi kuin korkeammin koulutettujen ryhmässä.

Oululaisten työikäisten korkea sairastavuus näkyy muhinkin suuriin kaupunkiin verrattuna alhaisempina eläköitymisikänä ja työkyvyttömyyseläkkeen saajien suurena osuutena. Noin puolella syyt työkyvyttömyyseläkkeeseen ovat mielenterveyden ja käyttäytymisen ongelmat. Työikäisten mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden määrä on kasvanut.

75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa Oulussa ja sitä kautta sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutarve on kasvanut. Vähäisin sote-palveluin kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus on noin 74 prosenttia. Iän mukanaan tuoma kustannuspaine sosiaali- ja terveyspalveluihin on

nelinkertainen verrattuna keskimääräiseen väestön palveluiden tarpeeseen.

Ikäihmisten koettu hyvinvointi on osin heikentynyt. Elämänlaatunsa hyväksi tunteneiden ja itsensä onnelliseksi kokeneiden osuus on merkittävästi laskenut. Toisaalta ikäihmisten koettu fyysinen terveydentila hieman parantunut. Huolta aiheuttaa se, että elintavat ovat heikentyneet. Alkoholia liikaa käyttävien osuus on merkittävästi kasvanut. Lähes 80 prosenttia liikkuu suosituksiin nähden liian vähän. Ikäihmisten elintapoihin tulee kiinnittää huomiota.

Toimintaympäristö

Toimintaympäristön osalta tarkastellaan väestö- ja perherakennetta, työllisyyttä, toimeentuloa, asumista, elinympäristöä ja turvallisuutta. Tilastotietoja vertaillaan myös osittain valtakunnallisesti mm. muihin suurimpiin kaupunkeihin. Tiedot ovat hyvinvoinnin taustatietoa.

Väestö- ja perherakenne

Oulun väkiluku oli ennakkotiedon mukaan vuoden 2021 lopussa 209 648. Väkiluku kasvoi vuonna 2021 ennakkotiedon mukaan 2 321 asukkaalla (1,1%). Kasvu oli selvästi suurempaa kuin edellisvuosina, jolloin väkiluku on kasvanut keskimäärin 1 850 asukkaalla vuodessa. Tilastokeskuksen uusimman väestöennusteen mukaan väestönkasvu jatkuu positiivisena vuoteen 2040 saakka, joskin ennusteen mukaan vuosittainen kasvu vähenee tasaisesti nykyisestä. Oulun väestörakenteelle on edelleen leimallista sen nuoruus, vaikka syntyneiden määrän väheneminen on pienentänyt lapsi-ikäluokkia. 0–6-vuotiaiden määrä on vähentynyt merkittävästi. Tämä heijastuu tulevana vuosina ensiksi kouluikäisten lasten määrään ja myöhemmin lukiikäisten lasten määrään.

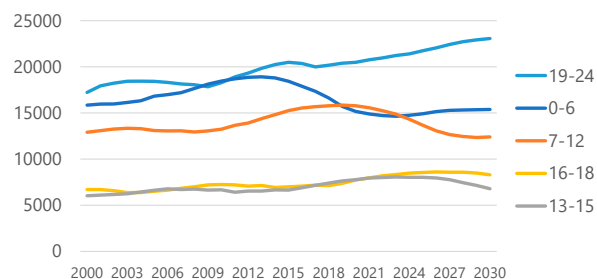
Tilastokeskuksen uusimman väestöennusteen mukaan 0–6-vuotiaiden määrä kääntyisi maltilliseen kasvuun vuonna 2024. Tämä näkyisi vuoden 2030 tienoilla myös siinä, että perusopetusikäisten määrän kääntyisi lievään kasvuun.

Työikäisen väestön määrä on kasvanut tasaisesti, mutta työikäisten osuus koko väestöstä on pienentynyt ja osuuden odotetaan pienentyvän myös tulevaisuudessa.

Väestön ikääntyminen näkyy myös Oulussa vanhempien ikäluokkien aiempaa voimakkaampana kasvuna. Eläkeikäisten osuus koko väestöstä on kasvanut eniten viime vuosina ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan osuus ja määrä tulevat kasvamaan eniten myös tulevaisuudessa.

Väestöllinen huoltosuhde on nyt 51,6 (kuvaa 0–14-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden suhdetta työikäisen väestön määrään). Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan huoltosuhde olisi 52,5 vuonna 2030. Huoltosuhteen nousu johtuu yli 65 vuotta täyttäneiden määrän kasvusta.

Luonnollinen väestökasvu oli vuoteen 2017 saakka suurempaa kuin muuttovoitto. Viime vuosina muuttovoitto on kasvattanut Oulun väkilukua enemmän kuin luonnollinen väestönkasvu. Ennakkotiedon mukaan vuonna 2021 luonnollinen väestönkasvu oli 636 ja muuttovoitto 1

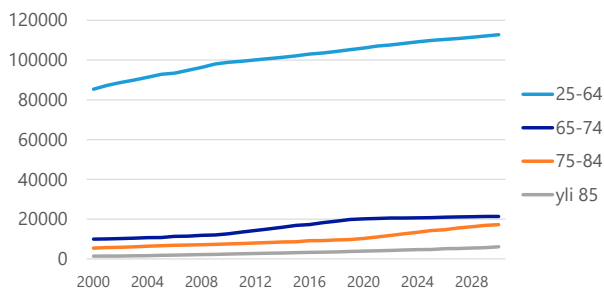

Kuva 1. Lapsi- ja nuorisoikäluokkien toteutunut kehitys ja ennuste vuoteen 2030 (Tilastokeskus)

659 henkilöä. Hieman yli puolet muuttovoitosta tuli kuntien välisestä muutosta. Tätä suurempaa muuttovoitto on ollut viimeksi vuonna 2001. Vaikka syntyneiden määrä on Oulussa laskenut, on Oulussa kuitenkin suhteellisen korkea syntyvyys ja ennakkotiedon mukaan vuonna 2021 syntyneitä oli 2 172.

Oulu saa muuttovoittoa erityisesti opiskeluiässä olevista (15–24-vuotiaat). Muuttotappiota tulee puolestaan lapsista (0–4-vuotiaat) ja työelämän alkuvaiheessa olevista nuorista aikuisista (25–34-vuotiaat). Muuttajien toiminnan mukaan Oulu saa muuttovoittoa erityisesti opiskelijoista, työttömistä ja eläkeläisistä. Muuttotappiota tulee työllisistä ja lapsista. Koulutusasteen mukaan Oulu saa muuttovoittoa toisen asteen tutkinnon suorittaneista ja muuttotappiota tulee korkea-asteen tutkinnon suorittaneista.

Vuoden 2020 lopussa Oulussa asui yhteensä 6 598 ulkomaan kansalaista (3,2 % väestöstä) ja 9 387 muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia (4,5 % väestöstä). Viime vuosien aikana ulkomaan kansalaisten määrä

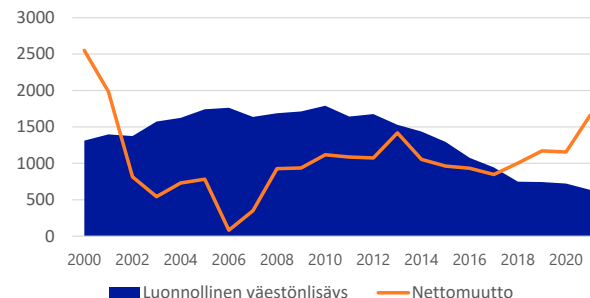

Kuva 2. Aikuisikäluokkien toteutunut kehitys ja ennuste vuoteen 2030 (Tilastokeskus)

on kasvanut keskimäärin 200 henkilöllä ja vieraskielisten osuus noin 400 henkilöllä vuodessa. Yleisimmät ulkomaan kansalaisuudet Oulussa ovat kiinalaiset, venäläiset, irakilaiset, intialaiset ja vietnamilaiset. Yleisimpiä vieraita kieliä Oulussa ovat venäjä, arabia, englanti, kiina ja somali.

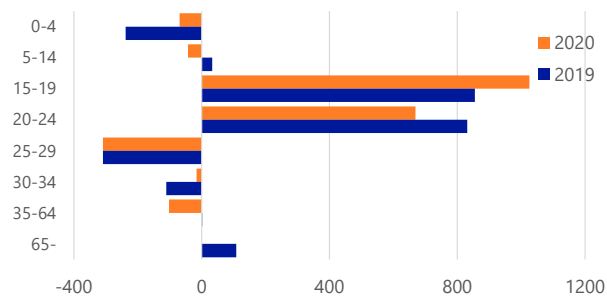
Pienten asutokuntien määrän ja osuuden kasvu on pitkään jatkunut kehityssuunta Oulussa. Vuoden 2020 lopussa Oulussa oli yhteensä 103 987 asutokuntaa. Näistä 49 202 (47 %), oli yhden hengen asutokuntia. Lapsiperheiden osuus perheistä on vähentynyt. Perheitä oli Oulussa 52 572 vuonna 2020. Perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia, oli 22 019 (41,9 % kaikista perheistä). Yksinhuoltajaperheiden osuus on kasvanut. Lapsiperheistä 22 prosenttia on yhden huoltajan perheitä.

Oulussa väestön koulutustaso on noussut tasaisesti ja se on suurten kaupunkien kolmanneksi korkein Espoon ja Helsingin jälkeen. Oulussa tutkinnon suorittaneista 37 prosentilla on korkeakoulututkinto.

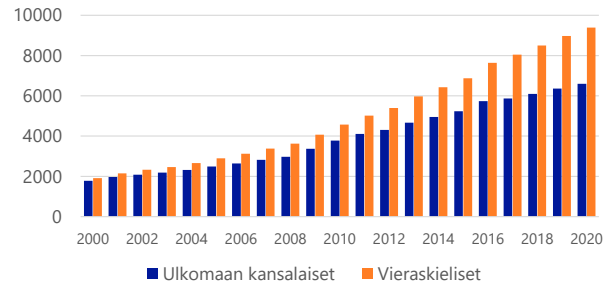
Kuva 3. Luonnollinen väestönlisäys ja nettomuutto (Tilastokeskus)

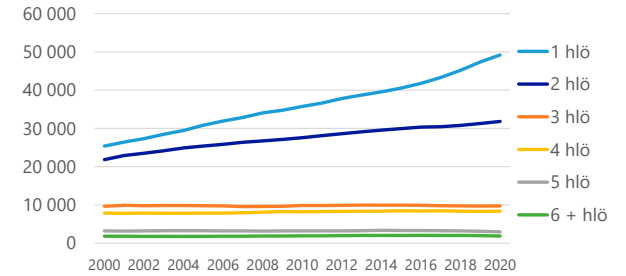
Kuva 4. Nettomuutto iän mukaan vuosina 2019 ja 2020

(Tilastokeskus)

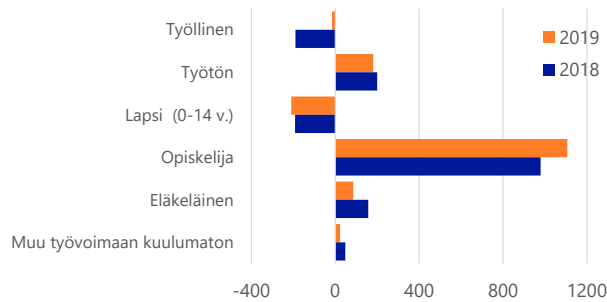
Kuva 6. Ulkomaankansalaisten ja vieraskielisten määrä

(Tilastokeskus)

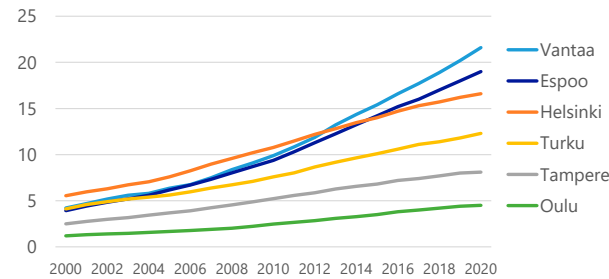
Kuva 8. Asuntokunnat henkilöluvun mukaan

(Tilastokeskus)

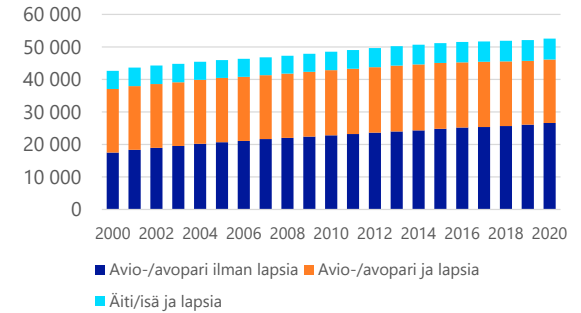
Kuva 5. Nettomuutto muuttajien toiminnan mukaan vuosina 2018 ja 2019

(Tilastokeskus)

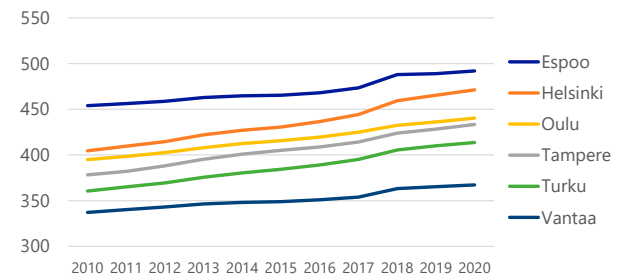
Kuva 7. Vieraskielisten osuus (%) suurissa kaupungeissa

(Tilastokeskus)

Kuva 9. Perheet tyypeittäin

(Tilastokeskus)

Kuva 10. Koulutustaso suurissa kaupungeissa koulutustasomittaimen mukaan

(Sotkanet)

Työllisyys

Työllisyystilanne heikkeni vuonna 2020 koronaepidemian vuoksi, ja työttömyysaste nousi 14,5 prosenttiin ja työttömänä oli keskimäärin kuukaudessa 14 359 henkilöä. Työllisyystilanne on parantunut vuoden 2021 aikana. Työttömyysaste laski 13 prosenttiin ja työttömänä oli keskimäärin kuukaudessa 12 951 henkilöä.

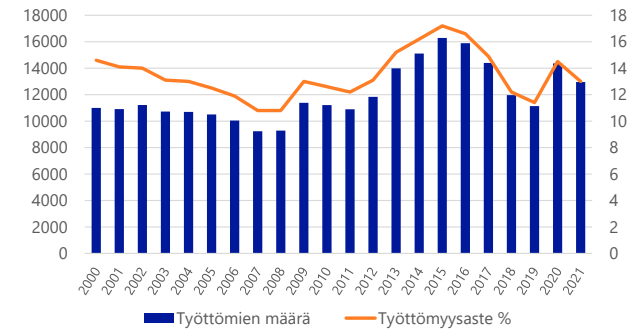
Nuorisotyöttömien määrä kasvoi vuonna 2020 merkittävästi ja Oulussa oli alle 25-vuotiaita työttömiä keskimäärin kuukaudessa 2 531 henkilöä. Nuorisotyöttömien määrä on laskenut vuoden 2021 aikana. Nuorisotyöttömiä oli keskimäärin kuukaudessa 2 110, 420 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2020. Nuorisotyöttömien osuus työttömistä oli 16,2 prosenttia. Korkea nuorisotyöttömyys on Oulussa kuitenkin pitkään jatkunut rakenteellinen ongelma ja Oulussa nuorisotyöttömien osuus on huomattavasti suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa.

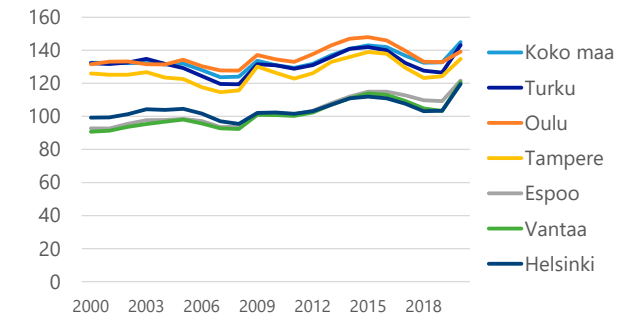
Vuonna 2020 pitkäaikaistyöttömiä oli Oulussa keskimäärin kuukaudessa 3 554 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömyys taittuu hitaasti ja vaikeimmassa asemassa olevien henkilöiden työttömyys syvenee työmarkkinoilla olevan kilpailun vuoksi. Pitkäaikaistyöttömien määrä onkin kasvanut vuoden 2021 aikana. Pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin kuukaudessa 4 764, 1 210 henkilöä enemmän kuin vuonna 2020. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä nousi 36,8 prosenttiin. Sosiaalisten ongelmien kasaantuminen haastaa palvelut. Sosiaalisen kuntoutuksen (mm. päihdepalvelut) palvelutarve kasvaa yli 1000 päivää työttömien määrän lisääntymisen myötä.

Vuoden 2020 heikko työllisyystilanne näkyy myös työllisyysasteessa (työssäkävien osuus 18–64-vuotiaista) ja taloudellisessa huoltosuhteessa (työllisten lukumäärän suhde työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin).

Vuonna 2020 työllisyysaste laski Oulussa 66,5 prosenttiin (koko maa 69 %). Taloudellinen huoltosuhte heikkeni kaikissa suurissa kaupungeissa ja koko maassa selvästi vuonna 2020. Oulussa taloudellinen huoltosuhte oli 139 vuonna 2020.

Kuva 11. Työttömien määrä ja työttömyysaste keskimäärin vuodessa (Työ- ja elinkeinoministeriö)

Kuva 12. Taloudellinen huoltosuhte suurissa kaupungeissa ja koko maassa. Vuoden 2020 tieto on ennakkotieto. (Tilastokeskus)

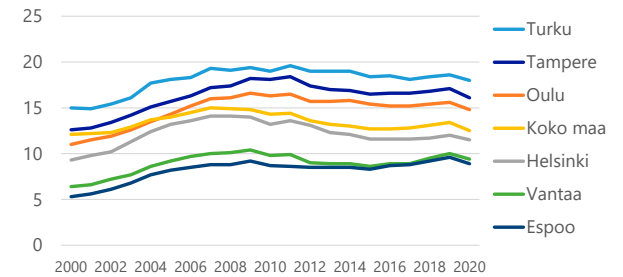
Toimeentulo

Tulonsaajien keskitulot Oulussa ovat suunnilleen samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Suurissa kaupungeissa asutokuntien käytettävissä olevat mediaanitulot ovat suurimmat pääkaupunkiseudun kaupungeissa. Oulun, Tampereen ja Turun asutokuntien tulot jäävät koko maan tason alapuolelle.

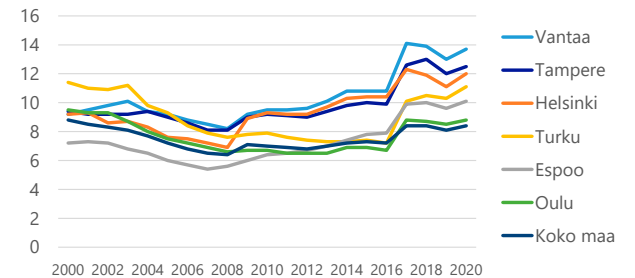
Oulussa pienituloisten kotitalouksien osuus (14,8 %) on suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Suurista kaupungeista pienituloisuusaste on korkein Turussa, Tampereella ja Oulussa. Pienituloisuusaste laski hieman vuonna 2020 kaikissa suurissa kaupungeissa ja koko maassa. Koronavuotta 2020 voi verrata taantumaa. Taantumisen tuloeroilla on taipumus supistua. Pienituloisuus kuvaa

keski- ja pienituloisten välisiä suhteellisia tuloeroja, joten sen kehitys riippuu paitsi pienituloisten kotitalouksien omasta tulokehityksestä, myös mediaanitulon kehityksestä. Mikäli mediaanitulo alenee, pienituloisuusaste voi myös laskea eikä kyse tällöin välttämättä ole siitä, että tulokehitys olisi myönteistä.

Oulussa toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvien henkilöiden osuus asukkaista vuonna 2020 oli 8,8 prosenttia ja osuus kasvoi hieman edellisvuodesta. Suurista kaupungeista Oulussa toimeentulotukea saaneiden osuus on alhaisin. Myös toimeentulotuen kustannukset asukasta kohden ovat Oulussa selvästi koko maan tasoon ja muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna matalimmat.

Kuva 13. Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus väestöstä suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % (Sotkanet)

Kuva 14. Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % asukkaista (Sotkanet)

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Asuminen

Vuoden 2020 lopussa Oulussa oli noin 113 987 asuntoa. Asunnoista 30 prosenttia on omakoti- ja paritaloissa, 16 prosenttia rivitaloissa ja 53 prosenttia kerrostaloissa. Oulun asuntokanta on jonkin verran omakoti- ja rivitalopainotteisempi kuin muissa suurissa kaupungeissa. Omistusasumisen osuus on hieman vähentynyt, mutta se on edelleen yleisin asumismuoto. Omistusasumisen osuus oli 55 prosenttia vuonna 2019. Vuokra-asumisen osuus on kasvanut ja vuonna 2019 sen osuus oli 42 prosenttia.

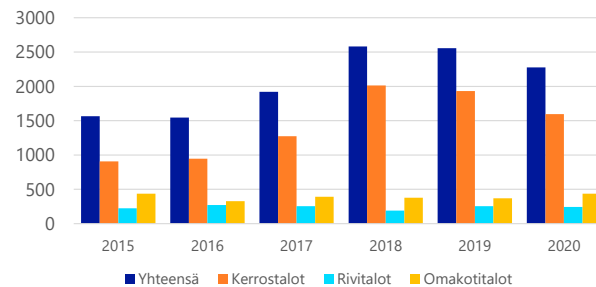
Maankäytön toteuttamisohjelman mukaisesti Oulussa tarjotaan tontteja monipuolisesti erilaisiin asumismuotoihin kaupungin eri osissa. Täydennysrakentamista edistetään voimakkaasti ja sillä ohjataan väestökehitystä positiiviseen suuntaan väestömäärältään vähenevissä lähiöissä sekä keskuksissa. Sosiaalisesti kestävä asuntotuotannon ohjaustavat päivitetään ja tuodaan päätöksentekoon asuntopoliittisten linjausten tarkistuksen yhteydessä.

2010-luvun jälkipuolella Oulun asuntotuotanto on ollut ennätyksellisen korkealla tasolla. Huippuvuonna 2018 Oulussa valmistui 2 581 asuntoa, kun pitkän ajan keskiarvo on ollut noin 1 800 asuntoa vuodessa. Asuntotuotanto oli vuonna 2020 edelleen korkealla tasolla ja Oulussa valmistui yhteensä 2 277 asuntoa. Näistä kerrostaloasuntoja oli 70 prosenttia (1 595 kpl), rivitaloasuntoja 11 prosenttia (244 kpl) ja omakotitaloasuntoja 19 prosenttia (438 kpl). Viime vuosina asuntotuotanto on painottunut erityisesti pieniin kerrostaloasuntoihin.

Oulu on säilyttänyt hyvin asemansa kohtuuhintaisen asumisen kaupunkina sekä omistusasumisen että ennen

kaikkea vuokra-asumisen osalta. Omistusasumiseen on Oulussa runsaasti kohtuuhintaisia vaihtoehtoja. Markkinaohjautuvilla alueilla asuntojen hinnat ovat lähempänä keskustaa korkeammat ja hintasäännöstelyillä uudisalueilla edullisemmat. Myytyjen vanhojen asuntojen hinta on pysynyt sitkeästi ennallaan vuodesta 2015 lukien. Pidempään jatkuttuaan ilmiö on nakertanut väestön asuntovarrallisuutta ja syventänyt hintakuilua sekä uusien ja vanhojen asuntojen että keskusta-alueen ja reuna-alueiden asuntojen välillä.

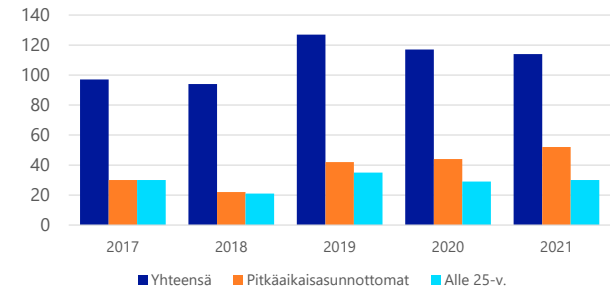
Kaupungin keskustassa ja sen läheisyydessä merkittävä osa rakennusliikkeiden uudistuotannosta ohjautuu vuokra-asumiseen. Runsaasta yksityisen vuokra-asuntotarjonnan lisääntymisestä huolimatta yleishyödyllisten vuokratalojen käyttöasteet ovat korkealla muun muassa yleisen taloustilanteen ja keskuskaupunkiin suuntautuvan seudullisen muuttoliikkeen johdosta. ARA-vuokra-asuntojen

Kuva 15. Oulun asuntotuotanto talotyypeittäin vuosina 2015–2020. (Yhdyskunta ja ympäristöpalvelut)

markkinatilanne on kiristynyt hieman ja niiden markkinatilanne on kireämpi kuin vapaarahoitteisten.

Asumisen tukea tarvitseville Oulussa toteutetaan asuntopoliittisten linjausten mukaisesti tuettua vuokra-asumista tarveperusteisesti ja normaaliuden periaatteen mukaisesti sekä pääsääntöisesti muun asuntokannan joukkoon. Tehostetun palveluasumisen yksiköiden sijaan kaupunki tukee lähipalveluja ja asumista yhdistävää asuntotuotantoa tontinluovutuksin sekä kaavamutoksilla ja niihin liittyvällä sopimusohjauksella. Kaupunki myötävaikuttaa sukupolvi- ja lähimmäiskortteleiden toteutumiseen hankkeilla, tontinluovutuskilpailuilla sekä sopimusperusteisilla kaavamutoksilla. Segregaatiokehitystä ja erityisasumisen keskittymien syntymistä ehkäistään aktiivisesti. Tavoitteena onkin mahdollisimman monipuolinen asunto- ja asukasjakauma kaikilla asuinalueilla.

Kuva 16. Asunnottomien määrä Oulussa vuosina 2017–2020. (Yhdyskunta ja ympäristöpalvelut)

Kaupungin tehtävänä on luoda edellytykset kohtuuhintaiselle asumiselle omistusmuodosta riippumatta. Kaupunki luo kaavoituksella ja riittävällä tonttituotannolla edellytykset kysyntää vastaavalle asumiselle. Asuntotuotannon tavoitemäärä asetetaan kahden vuoden välein maankäytön toteuttamisohjelmassa.

Vuoden 2021 marraskuussa asunnottomia henkilöitä Oulussa oli 114, joista pitkäaikaisasunnottomia oli 52 henkilöä. Alle 25-vuotiaita asunnottomia oli 30 henkilöä ja alle 30-vuotiaita asunnottomia oli 50 henkilöä. Kenttätien palvelukeskuksessa, jossa järjestetään asunnottomien tilapäismajoitusta, on asioinut vuoden 2020 aikana 185 eri asiakasta. Asunnottomuusriski koskee aiempaa laajempia ihmisryhmiä ja liittyy yhä enemmän taloudellisiin ongelmiin, kuten ylivelkaantumiseen ja kohdistuu erityisesti syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Siksi sosiaali- ja terveyspalveluiden panos asunnottomuuden ennaltaehkäisyssä on erityisen tärkeä. Hyvinvointipalveluissa toteutetaan vuosina 2021–2022 sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama ASTE-hanke, jossa tavoitteena on päihdeongelmaisten nuorten aikuisten asuttaminen ja palveluiden piiriin saaminen.

Asunnottomuuden ja häätöjen ennaltaehkäisyssä tärkeä rooli on asumisneuvonnalla, jota on järjestetty Oulussa eri muodoissa 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Vuosien 2015–2017 asumisneuvontahankkeen jälkeen asumisneuvonnan järjestämistä kokeiltiin vuoden 2018 ajan asumispalveluiden, hyvinvointipalveluiden sekä vuokratyöyhtiöiden yhteistyönä, ja toiminta rahoitettiin kaupungin, ARAn ja vuokratyöyhtiöiden toimesta. Vuodesta 2019 lähtien asumisneuvontaa on ollut osana alueellisten hyvinvointikeskusten sosiaalipalveluita. Lisäksi monilla vuokratyöyhtiöillä, kuten Sivakalla, on omat asumisneuvojansa. Asumisneuvonnasta on tarkoitus tehdä tulevaisuudessa lakisääteistä.

Välivuokrauksella helpotetaan kaikkein haastavimmin asutettavien henkilöiden asunnon saantia. Välivuokrausta on Oulussa tehty hyvinvointipalveluissa vuodesta 2016 lähtien. Yksikkö vuokraa asuntoja yksityisestä asutuskannasta ja jälleenvuokraa niitä sosiaalihuollon tarpeessa oleville henkilöille, jotka eivät muutoin saa asuntoa vapaasta vuokra-asutuskannasta. Vuosina 2016–2020 välivuokrauksen kautta asutettuja on ollut yhteensä 547 henkilöä. Välivuokrauksen toimintamallia ja toteuttamista tarkastellaan uudelleen soteuudistuksen yhteydessä.

Asuinympäristö

Kaupunkiympäristöllä on merkittävä rooli kuntalaistensa ja muiden käyttäjien hyvinvoinnin edistämiseksi. Oulussa on jatkettu erilaisten asuin- ja elinympäristöjen kehittämistä; alueista tehdään monimuotoisia, käyttäjäystävällisiä ja viihtyisiä täyttämään eri osallisten erilaisia tarpeita. Täydennysrakentamisella ja asumisen osoittamisella pääsääntöisesti asemakaavoitetulle alueelle samoin kuin erilaisten kulkumuotojen monipuolistamisella sekä kulkuyhteyksien parantamisella on edistetty palvelujen saatavuutta ja käytettävyyttä. Samalla on kiinnitetty erityistä huomiota mm. kestävään liikkumiseen ja sen mahdollistamiseen arjessa. Kaupunkisuunnittelussa on myös huomioitu lähiluonnon ja virkistysalueiden käyttömahdollisuudet hyvinvoinnin edistämiseksi arjessa. On haluttu mahdollistaa kaupunkivihreän terveyttä edistävät vaikutukset mahdollisimman helposti ja lähelle niin puistoissa, metsissä ja rannoilla kuin katuvihreällä ja istutuksilla.

Kaupunkiympäristön kehittämistä ei tehdä yksin vaan yhdessä kaikkien kanssa, mikä onkin yksi merkittävä tekijä ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Erilaiset osallistumisen muodot ovat monipuolistuneet ja niihin osallistuminen on ollut aktiivista ja dialogista. Kun ihmiset kokevat ympäristön ja sen kehittämisen omakseen ja osaksi heidän omaa elämäänsä, heidän osallisuutensa ja voimaannuttavat kokemukset arjessaan vahvistuvat ja edistävät niin omaa kuin muiden hyvinvointia. Samalla myös sosiaalinen kestävyys ja yhteinen vastuu kaupunkiympäristöstä vahvistuu, kun alueista halutaan pitää yksin ja yhdessä huolta. Turvallisessa ja terveellisessä kaupunkiympäristössä eläminen ja asuminen lisäävät hyvinvointia, millä on vaikutusta niin yksittäisen ihmisen toimivaan arkeen kuin koko kaupungin viihtyisyyteen ja vetovoimaan.

Luontokohteiden saavutettavuus

Vuonna 2020 Oulun maapinta-alasta 5,5 prosenttia eli noin 12 370 ha on luonnonsuojelualuetta tai -varauksia. Valtuustokauden aikana luonnonsuojelualan ja -varauksien määrä kasvoi 890 ha (0,4 %). Pinta-alan kasvuun vaikutti erityisesti Sanginjoen ulkometsän itäosan suoje-lupäättös. Suojelualueiden lisäksi kaupungin viherverkos-tojen kattavuuden ja viihtyisyyden turvaamiseksi tehdään jatkuvaa kehitystyötä. Vuonna 2020 oululaisista 42 pro-senttia asui alle 700 m etäisyydellä valaistusta kuntorei-tistä ja 18 prosenttia asukkaista saavutti valaistun kunto-reitin enimmillään 300 m päästä kotoa. Ulkoilureittien ja lähivirkistysalueiden käyttömäärät ovat kasvaneet viime vuosien aikana. Valtuustokauden aikana kunnostustöitä on tehty Sanginjoen ulkoilureitillä, Huutilammen luontop-lullla, Koitelinkoskella, Kempeleenlahdella, Hietasaaren lintutornilla ja -lavalla sekä Pilpasuon alueella. Kaupun-gissa on myös esteettömiä ulkoilureittejä Koitelinkoskel-la ja Hietasaassa.

Liikkuminen

Tukemalla kestävien kulkumuotojen käyttämistä tuetaan hyvinvointia, joka tulee hyötyliikunnasta ja muun muas-sa siitä, että liikenteen aiheuttamat melu- ja ilmanlaatu-haitat vähenevät. Pyöräily ja käveleminen edistävät kun-talaisten hyvinvointia. Oulun kaupunki onkin tunnettu niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin pyöräilykaupunkina. Liikennejärjestelmää kehitetään kestävien liikkumismuo-tojen eli kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapa-osuuden kasvattamiseksi. Kaupunkistrategian tavoitteenä on, että edistämme kestävää liikkumista.

Kävely- ja pyöräilyverkostoa ja pyöräilyn palveluja kehitet-tään ympärivuotisen käytön lisäämiseksi. Kestävää liik-kumista kehitetään myös liikenteen hallinnan ja ohjauk-sen keinoin. Pyöräilyn edistämiseksi ja pyöräilyväylien laatutason parantamiseksi on suunniteltu useita pyöräi-lyn laatuikäytäviä eli Baanoja. Baanaverkkosuunnitelmas-sa on esitetty 11 Baanaa, yhteispituudeltaan 76 km. Vuon-na 2020 valmistui Mäntylän Baana.

Joukkoliikenteen matkamäärät kasvoivat tasaisesti vuo-desta 2016 (8,1 milj. matkasta) vuoteen 2019 (9,0 milj. mat-kaan). Vuonna 2020 joukkoliikenteen matkat vähenivät 6 milj. matkaan korona pandemian seurauksena. Jouk-koliikenteen suunnittelu uusille alueille aloitetaan jo rakentamisen alkuvaiheessa. Tarjontaa ja palvelutasoa kehitetään jatkuvasti ja pyritään mahdollistamaan eri liik-kumismuotoja hyödyntävät matkaketjut. Joukkoliiken-teen kapasiteettia kasvatettiin huomattavasti keskustan ja Linnanmaan välillä lisäämällä vuorotarjontaa ja siirty-mällä suurempaan kalustoon runkolinjoilla. Liikenteen su-juvuutta edesauttoivat Alakyläntielle valmistuneet jouk-koliikennekaistat.

Oululle on laadittu kestävä kaupunkiliikunnan suun-nitelma (SUMP), jonka kaupunginhallitus hyväksyi loka-kuussa 2021. Kaupungin kasvua suunnataan kestävästi nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään kaupunkistrategi-an mukaisesti ja näin vahvistetaan kestävä liikunnan mahdollisuuksia. Joukkoliikenteen kehittäminen ja käve-lyn ja pyöräilyn edistäminen on kirjattu yhdyskuntalauta-kunnan toiminnallisiin tavoitteisiin.

Kasvihuonekaasupäästöt, ilmanlaatu ja ympäristöterveys

Oulun kaupunkistrategiaan 2026 on kirjattu tavoite olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2040 mennessä. Vuoteen 1990 verrattuna Oulun kokonaispäästöt ovat käytännössä pysyneet ennallaan. Voimakkaasta väestön kasvusta joh-tuen asukaskohtaiset päästöt ovat kuitenkin laskeneet vuoteen 2019 mennessä lähes 35 %. Mikäli teollisuu-den ostosähköstä ja työkoneiden polttoaineista aiheutu-va päästöjä ei lasketa mukaan, suurimmat päästölähteet ovat rakennusten lämmitys ja tieliikenne. Laanilan biovoi-malaitos otettiin käyttöön vuoden 2020 loppupuolella, mi-kä tulee näkymään lämmityksen päästöissä vuonna 2021.

Muutamana viime vuotena, ennen koronapandemiaa, suotuisa päästökehitys Oulussa hidastui huomattavas-ti, vuonna 2018 asukaskohtaiset päästöt jopa kasvoivat. Vuonna 2020 päästöt laskivat ennakkotietojen mukaan noin 7 %. Yhtenä syynä oli liikenteen päästöjen selkeä vä-heneminen koronarajoitusten takia. Edellä mainitut pääs-tötiedot perustuvat CO2-raportin laskentamenetelmään.

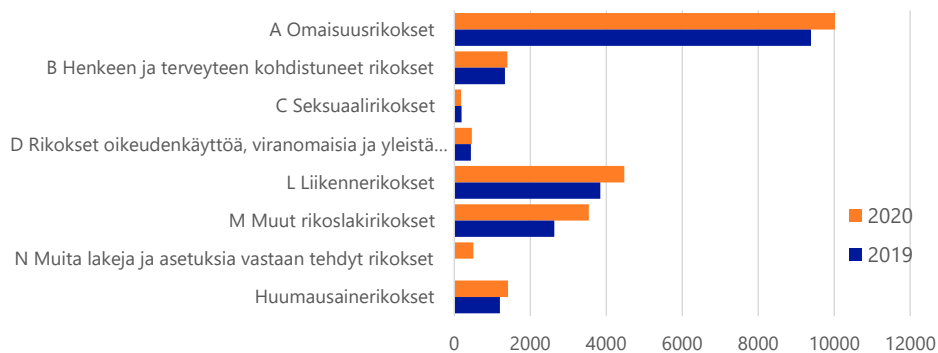
Oulun ilmanlaatu on viime vuosina luokiteltu pääosin hyväksi eikä ilmanlaadun raja-arvoja ole ylitetty. Oulun keskustassa ilmanlaatu oli vuosina 2017–2019 hyvä keskimäärin 79 % ja asuntoalueilla 91 % ajasta. Koronatilanteen aiheuttaman liikennemäärän pienenemisen myötä vuonna 2020 ilmanlaatu oli keskustassa hyvä 86 % ja asuntoalueilla 94 % ajasta. Keväisin liikenteen nostattama katupöly heikentää ilmanlaatua, mutta tehokkaalla katupölyn torjunnalla on hiukkaspitoisuuksia saatu alenemaan

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on ihmisten ja eläinten terveyden suojeleminen elinympäristössä vaikuttavilta haitallisilta tekijöiltä. Tavoitteena ovat mm. hyvälaatuinen talousvesi, terveellinen asuin- ja elinympäristö, turvalliset elintarvikkeet, terveet ja hyvinvoivat eläimet sekä toimiva eläinlääkintähuolto. Toiminta tähtää ympäristöperäisten terveysriskien vähentämiseen, poistamiseen ja ehkäisemiseen. Ympäristöterveydenhuoltoyksikön tehtäviin kuuluvat terveysneuvonantaminen, elintarvikkeiden ja tupakkalain valvonta. Talous- ja uimaveden turvallisuutta seurataan tarkastuskäyntien lisäksi suunnitelmallisella näytteenotolla.

kaikkien alueemme EU-uimarantojen uimavesi on kuluksen valtuustokauden aikana noussut laatuluokkaan Erinomainen. Elintarvikekohteiden toiminta oli 88 prosenttisesti elintarvike turvallisuuden kannalta kunnossa eikä kuluttajan harhaanjohtamista todettu. Elintarvikevalvonta toteuttaa näytteenotto projekteja suunnitelmallisen valvonnan ohella. Tupakkavalvonnan kohteena olevat vähittäismyyntipaikat ovat lain hengen mukaisesti vähentyneet vuodesta 2017 lähtien.

Turvallisuus

Vuonna 2020 tehdyn Kaupunki- ja kuntapalvelut tutkimuksen mukaan oululaisten turvallisuuden tunne on parantunut vuoden 2018 tutkimukseen verrattuna. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hyvin hoidetuksi koki 86 prosenttia ja asuinalueensa turvallisuuden hyvin hoidetuksi koko 89 prosenttia vastaajista. Myös liikenneturvallisuus niin jalankulkijan, pyöräilijän kuin autoilijankin kannalta on koettu parantuneen edelliseen tutkimukseen verrattuna. Kävelyn asuinalueella myöhän yöllä koki turvalliseksi 86 prosenttia. Kävelyn keskustassa myöhään

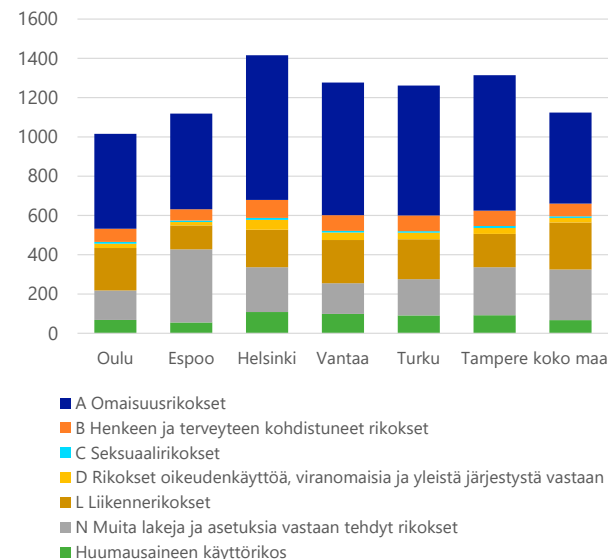

Kuva 17. Viranomaisen tietoon tulleet rikokset Oulussa vuonna 2019 ja 2020 (Tilastokeskus)

yöllä koki turvalliseksi 54 prosenttia. Tämän osalta osuus laski hieman edelliseen tutkimukseen verrattuna.

Vuonna 2020 tehdyn FinSote-tutkimuksen mukaan päivittäisen elämänsä turvalliseksi kokee 72 prosenttia oululaista. Väkivallan ja uhkailun kohteeksi on joutunut 11 prosenttia oululaista.

Viranomaisen tietoon tulleiden rikosten määrä kasvoi vuonna 2020 edellisiin vuosiin verrattuna. Rikosten määrässä on suuria vuosittaisia vaihteluita. Viranomaisten tietoon tulleita rikoksia oli Oulussa 20 076 vuonna 2020. Suurin rikosten ryhmä on omaisuusrikokset, joiden määrä kasvoi selvästi vuonna 2020. Oulussa rikosten määrä suhteutettuna asukaslukuun on pienempi kuin muissa suurissa kaupungeissa ja koko maassa.

Kuva 18. Rikokset alueen 10 000 asukasta kohden isoissa kaupungeissa ja koko maassa vuonna 2020 (Tilastokeskus)

Väestön hyvinvoinnin tila ja haasteet

Lapset ja lapsiperheet

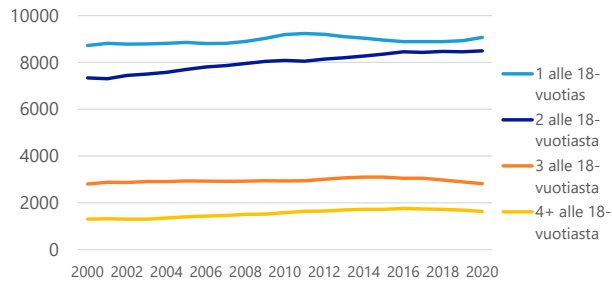
Tiivistelmä

- Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan 4. ja 5. luokkalaisten koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2019 kyselyyn. Elämään tyytyväisten osuus on laskenut. Mieliälään liittyviä ongelmia ja yksinäisyyttä kokeneiden osuudet ovat nousseet. Kokemus kasvuympäristön turvallisuudesta on heikentynyt. Oululaisten 4. ja 5. luokkalaisten hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvuympäristön turvallisuus on kuitenkin hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin lapsiin.
- Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan 8. ja 9. luokkalaisten koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2019 kyselyyn. Elämään tyytyväisten osuus on laskenut ja mieliälään liittyviä ongelmia sekä yksinäisyyttä kokeneiden osuudet ovat nousseet. Kokemus kasvuympäristön turvallisuudesta on heikentynyt. Erityisesti tyttöjen koettu hyvinvointi on heikentynyt. Elin- tavat ovat hieman parantuneet. Oululaisten 8. ja 9. luokkalaisten hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvuympäristön turvallisuus on usean mittarin mukaan hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupun- geissa asuviin nuoriin. Yksinäisyyttä kokevien osuus on kuitenkin suurempi ja koulunkäynnistä pitävien sekä opettajilta erilaista tukea saavien osuus on pie- nempi kuin muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin.
- Minun elämäni ja arkeni -kyselyn mukaan nuoris- ta (alle 18-vuotiaat) 76 % kokee, että oma arki ja elä- mä kokonaisuutena on erittäin hyvää tai hyvää. Huol- ta herättää se, että elämään tyytyväisten oululaisten nuorten osuus on oululaisia vanhempia ikäryhmiä ja koko Pohjois-Pohjanmaan vastaavan ikäisiä alhaisem- pi. Parhaimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat asunto, asunnon lähiympäristö, toimintakyky ja turval- lisuuden tunne. Huonoimmiksi arvioidut elämän osa- alueet olivat mielen hyvinvointi, työ, elintavat ja fyysi- nen terveys. Muutosta kaivattiin mielen hyvinvointiin, ihmissuhteisiin, elintapoihin, vapaa-aikaan ja harras- tuksiin. Nuorten mielestä kaupungin tulisi panostaa asuntojen lähiympäristöön, vapaa-aikaan, mielen hy- vinvointiin ja harrastuksiin.
- Hyvinvointipäiväkotijä ja -koulutoimintamalleissa toteu- tettavien kokemuksellisen hyvinvointitiedon kyselyis- sä lapset nostavat tärkeäksi kehittämisen kohteek- si ryhmään kuulumisen ja osallisuuden kokemukset. Lasten kokemukset tulee huomioida päiväkotijä kou- luyhteisöjen toimintakulttuureja kehitettäessä.
- Lapsiperheiden kokemustiedon kartoituksissa on nousut lasten hyvinvoinnin haasteiksi erityisesti yksi- näisyys, kaverien puute, kiusaamisen ja ulkopuolisuu- den kokemukset sekä puutteet riittävän tuen ja avun saamisessa matalalla kynnyksellä mielen hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Hyvinvointia lisääviä asioita ovat monipuoliset, lähellä olevat harraste-, kerho- ja va- paa-aikatoiminnan mahdollisuudet, hyvät kulkuyhte- ydet, hyvät kaverisuhteet sekä turvalliset ja välittävät kasvu- ja kehitysympäristöt.
- Oulun lapsiystävällinen kunta -nykytilan kartoitustyös- sä kuultiin lapsia ja nuoria omasta tilanteesta. Tulok- sissa painottuivat seuraavat asiat:
  - » suurin osa lapsista ja nuorista koki, että heidän mie- lipiteitään omissa asioissa arvostetaan, mutta heitä ei ole tarpeeksi kuultu koko perheeseen vaikuttavis- sa asioissa (mm. päihteiden käyttö, mielenterveys- ongelmat)
  - » pysyvien, luotettavien aikuisten puuttuminen aihe- uttaa osattomuutta; eniten osattomuuden tuntei- den koettiin johtuvan fyysisestä erilaisuudesta tai ne liittyivät johonkin luonteen ominaisuuteen
  - » erityisesti maahanmuuttajataustaiset ja sijoite- tut lapset ja nuoret ovat kokeneet ennakkoluuloja ja syrjintää
  - » suurin osa lapsista ja nuorista koki kuuluvansa jo- honkin joukkoon tai ryhmään
  - » harrastuksia oli sopivasti tarjolla, mutta osa niistä koettiin liian kalliiksi tai niihin ei pystynyt osallistu- maan pitkien etäisyyksien vuoksi
- Mielekäs tekeminen ja verkoston yhteistyö tukevat lasten ja nuorten psykososiaalista hyvinvointia. Eri- tyisesti vähävaraisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten harrastamista tulee tukea.
- Koulupoissaolot ovat lisääntyneet. Tarvitaan toimia kouluun kiinnittämisen vahvistamiseen.
- Pienituloisissa perheissä asuu noin 5 250 oululaista lasta. Lapsiperheiden taloudellisen tilanteen puheek- siotto on tärkeää, kun palveluita tarjotaan.
- Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten palvelutarve on kasvanut. Raskaampien palveluiden kustannukset ovat nousseet.

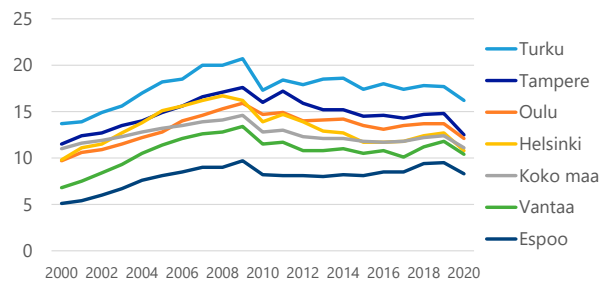
Perheet ja toimeentulo

Perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia, on noin 22 000. Näistä lapsiperheistä yksinhuoltajaperheiden osuus on 22 prosenttia ja osuus on kasvanut vuosi vuodelta.

Pienituloisissa perheissä asuu 12,1 prosenttia alle 18-vuotiaista lapsista (noin 5 250 oululaista lasta). Perheen taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi arvioi 8. ja 9. luokkalaisista 23 prosenttia, lukiolaisista 26 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 33 prosenttia. Kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi kokee 8. ja 9. luokkalaisista ja lukiolaisista 21 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 31 prosenttia.

Kuva 19. Lapsiperheet lasten määrän mukaan (Tilastokeskus)

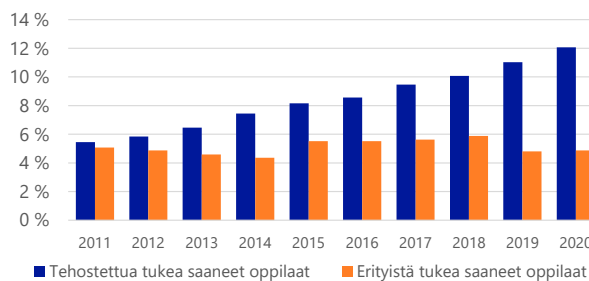

Kuva 20. Lasten pienituloisuusaste suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % (Sotkanet)

Varhaiskasvatus ja koulu

Varhaiskasvatuksen peittävyys eli palveluihin osallistuminen on kasvanut tasaisesti. Syksyllä 2016 varhaiskasvatuksen palveluihin osallistui 72 prosenttia varhaiskasvatusikäisistä lapsista ja syksyllä 2021 osallistuminen on noussut 76 prosenttiin. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on kasvanut. Lokakuussa 2021 yksityisen osuus on 40,6 prosenttia päiväkodeissa olevista lapsista. Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta kääntyi voimakkaasti laskuun 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun käynnistyessä syksyllä 2018. Avoimeen varhaiskasvatukseen osallistui 2021 lokakuussa reilut 4 prosenttia lapsista. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen laskeminen on myös vaikuttanut lasten siirtymiseen avoimesta varhaiskasvatuksesta päiväkodeihin, osa- tai kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen.

Koulupoissaolot ovat lisääntyneet vuodesta 2017 lähtien. Peruskoulun oppilaista tehostettua tukea sai 15 prosenttia ja erityistä tukea 5 prosenttia vuonna 2020. Poikien osuus tukea saavista on suurempi kuin tyttöjen.

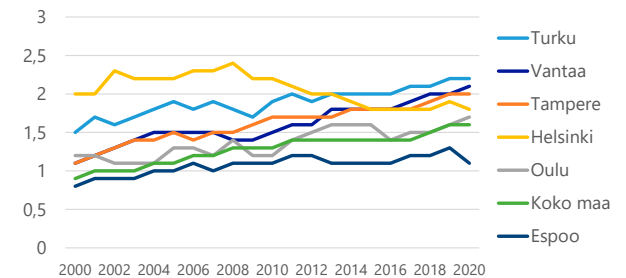

Kuva 21. Tehostettua ja erityistä tukea saaneet peruskoulun oppilaat, % (Tilastokeskus)

Lastensuojelu

Strategisena tavoitteena olleeseen kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten prosenttiosuuden vähentymiseen ei ole päästy. Kodin ulkopuolella sijoitettuna olleiden 0-17-vuotiaiden lasten osuus oli 1,7 prosenttia vuonna 2020 ja osuus nousi edelliseen vuoteen verrattuna (1,6 % 2019).

Lastensuojeluilmoitusten määrä vuonna 2020 on edelleen kasvanut ollen 8 461 (TP2019: 7 741). Ilmoituksen suurin syyluokka oli vanhemman päihteidenkäyttö ja mielenterveysongelmat ja seuraavana lapsen päihde- tai mielenterveysongelma. Ilmoitukset koulunkäynnin laiminlyönnistä kasvoivat, samoin kotoa karkaaminen ja lapsen rikoksella oireilu. (Hyvinvointipalvelut TP 2020)

Kuva 22. Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % vastaväestöstä (Sotkanet)

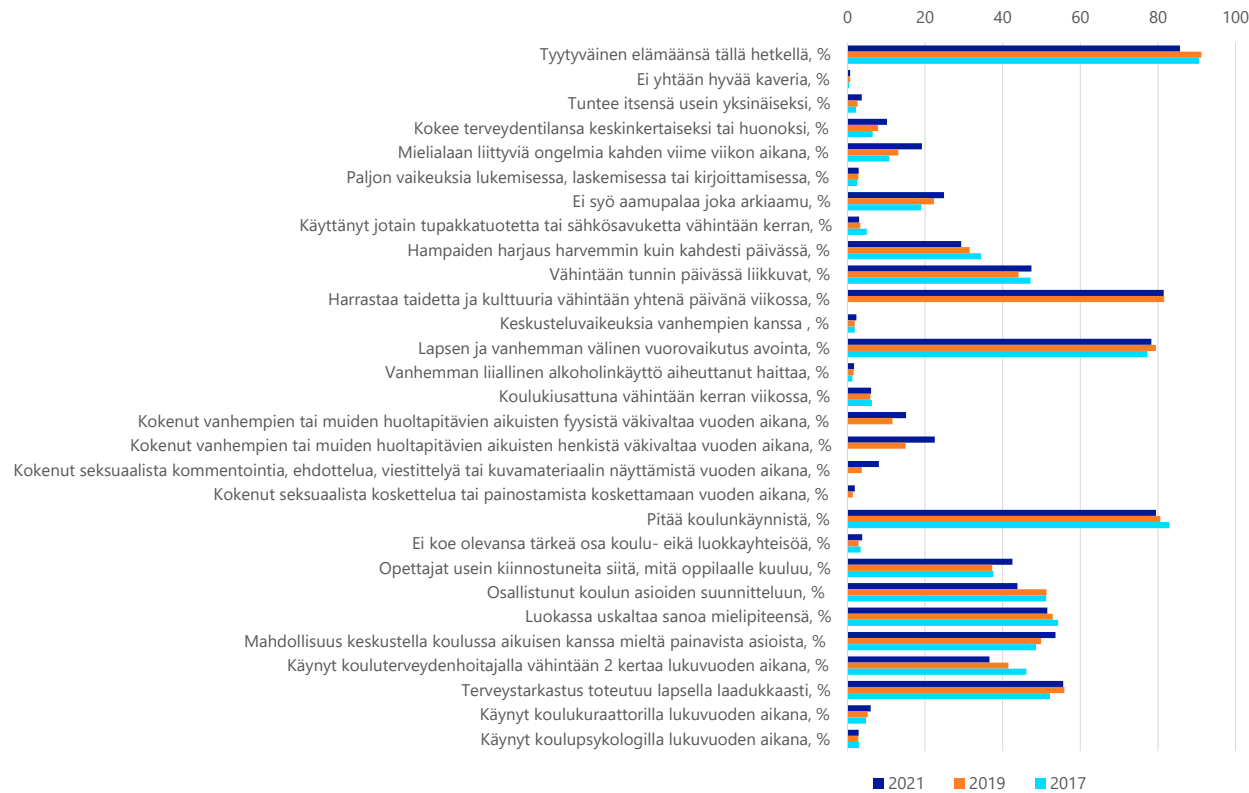

Kouluterveyskysely 2021

4. ja 5. luokkalaiset

4. ja 5. luokkaisten koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2019 kyselyyn. Elämään tyytyväisten osuus on laskenut. Mieliälään liittyviä ongelmia ja yksinäisyyttä kokeneiden osuudet ovat nousseet. Kokemus kasvuympäristön turvallisuudesta on heikentynyt.

4. ja 5. luokkalaiset ovat tyytyväisempiä elämäänsä, kokevat terveydentilansa paremmaksi, pitävät enemmän koulunkäynnistä ja kokevat itsensä harvemmin yksinäiseksi kuin vanhemmat oppilaat. Oululaisten 4. ja 5. luokkalaisten hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvuympäristön turvallisuus on hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin lapsiin.

- Elämäänsä tyytyväisiä on 86 %; osuus laskenut
- Mieliälään liittyviä ongelmia kokee 19 %; osuus nousnut
- Lähes jokaisella (99 %) on vähintään yksi hyvä kaveri, mutta yksinäisyyttä kokeneiden osuus on hieman nousnut
- Terveystilansa keskinkertaiseksi tai sitä huonommaksi kokee 10 %; osuus nousnut
- Vähintään tunnin päivässä liikkuu 47 %, osuus nousnut. Pojat liikkuvat tyttöjä enemmän.
- Vähintään kerran viikossa harrastavien osuus on 88 %, osuus laskenut
- Keskusteluuyhteyden hyväksi vanhempien kanssa kokee 61 %; tyttöjen osalta osuus on laskenut
- Koulukiusausta vähintään kerran viikossa kokeneita on 6 %; osuus nousnut tyttöjen osalta ja poikien osalta laskenut
- Vanhempien/muiden huoltajien taholta henkistä väkivaltaa vuoden aikana on kokenut 23 % ja fyysisistä väkivaltaa 15 %, osuudet nousseet
- Fyysisistä uhkaa on kokenut 14 % ja seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä on kokenut 8 %, osuudet nousseet
- Koulunkäynnistä pitää 80 %; osuus laskenut hieman
- Itsensä tärkeäksi osaksi luokkayhteisöä kokee 58 %; osuus hieman laskenut
- 43 % kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita oppilaiden kuulumisista; osuus nousnut
- 54 % kokee, että koulussa voi keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista; osuus nousnut

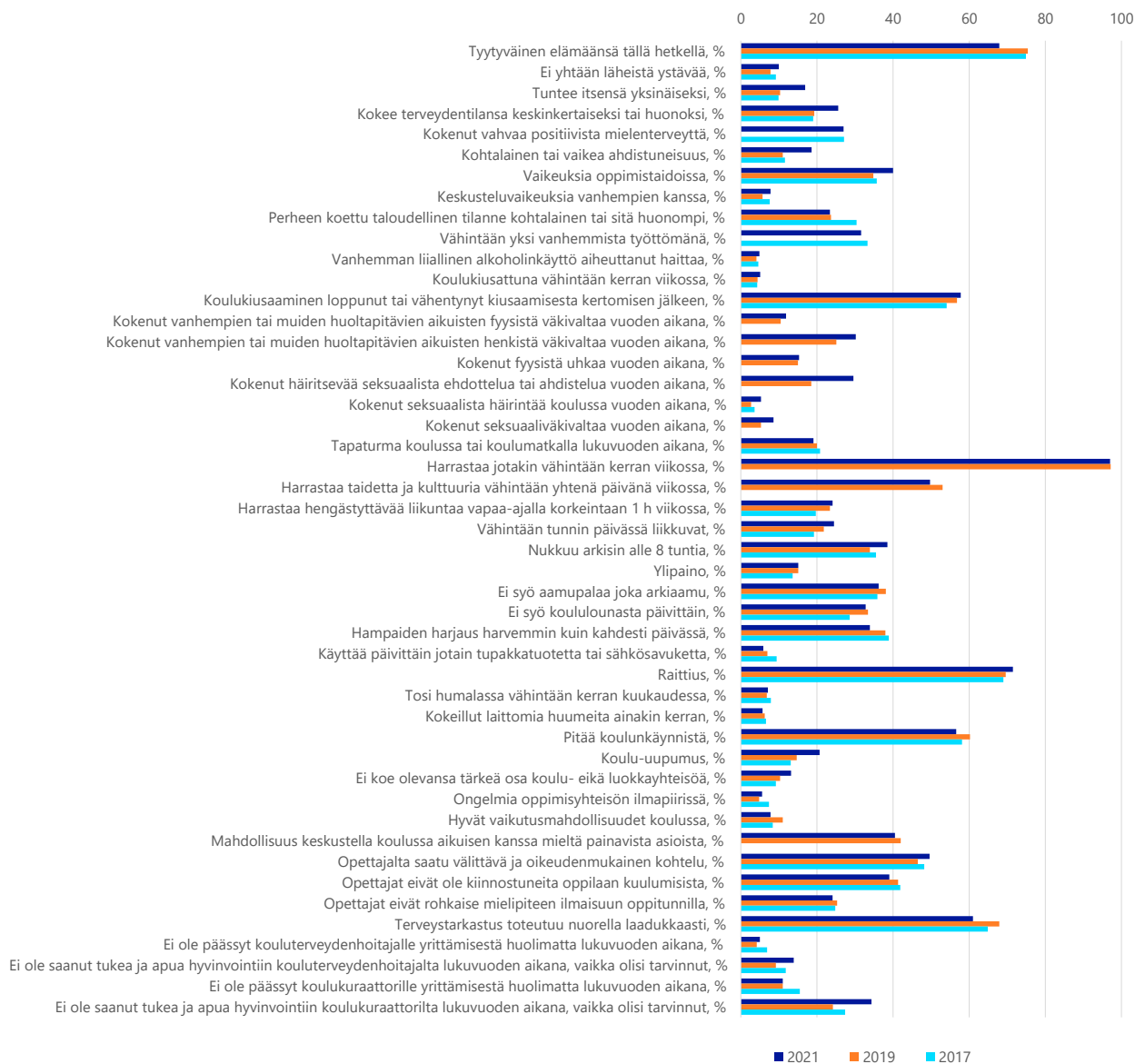
Kuva 23. 4. ja 5. luokkalaisten hyvinvointi, Kouluterveyskysely 2017, 2019 ja 2021 (THL, Kouluterveyskysely)

8. ja 9. luokkalaisten

8. ja 9. luokkaisten koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2019 kyselyyn. Elämään tyytyväisten osuus on laskenut ja mielialaan liittyviä ongelmia sekä yksinäisyyttä kokeneiden osuudet ovat nousseet. Kokemus kasvu ympäristön turvallisuudesta on heikentynyt. Erityisesti tyttöjen koettu hyvinvointi on heikentynyt. Elintavat ovat hieman parantuneet.

Oululaisten 8. ja 9. luokkalaisten hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvu ympäristön turvallisuus on usean mittarin mukaan hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin nuoriin. Yksinäisyyttä kokevien osuus on kuitenkin suurempi ja koulunkäynnistä pitävien sekä opettajilta erilaista tukea saavien osuus on pienempi kuin muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin.

- Elämäänsä tyytyväisiä on 57 % tytöistä ja 80 % pojista; osuus laskenut
- Itsensä yksinäiseksi tuntee 24 % tytöistä ja 10 % pojista, osuus on noussut
- Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee 34 % tytöistä ja 17 % pojista; osuus noussut
- Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokee 29 % tytöistä ja 7 % pojista; osuus noussut. Vähintään jonkin verran tukea ja apua mielialaan liittyvissä ongelmissa sai koulun aikuisilta 80 %, koulun ulkopuolelta 65 % ja vanhemmilta 80 %
- Osallisuuden kokemukset ovat laskeneet; 70 % kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään, 8 % kokee, että koulussa on hyvät vaikuttamismahdollisuudet
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvia on 25 %; osuus noussut hieman, mutta nuoret liikkuvat suosituksiin nähden liian vähän
- Ylipainoisia on 15 %, osuudessa ei muutosta

Kuva 24. 8. ja 9. luokkalaisten hyvinvointi, Kouluterveyskysely 2017, 2019 ja 2021 (Terveys ja hyvinvoinninlaitos THL)

- Tupakkatuotteita käyttävien ja huumeita kokeilleiden osuus on laskenut
- Entistä useampi nuori on raitis; mutta alkoholia käyttävien tyttöjen osuus on hieman suurempi kuin poikien osuus
- Keskustelu yhteyden vanhempien kanssa hyväksi kokee 29 % tytöistä ja 54 % pojista; osuus laskenut
- Vanhempien/muiden huoltapitävien taholta henkistä väkivaltaa vuoden aikana on kokenut 41 % tytöistä ja 18 % pojista ja fyysistä väkivaltaa on kokenut 15 % tytöistä ja 9 % pojista, osuudet nousseet
- Fyysistä uhkaa on kokenut 15 %; osuus on noussut tyttöjen osalta
- Häiritsevää seksuaalista kommentointia ehdottelua tai ahdistelua on kokenut 49 % tytöistä ja 9 % pojista, tyttöjen osalta osuus on noussut merkittävästi
- Koulunkäynnistä pitää 52 % tytöistä ja 62 % pojista. Tyttöjen osalta koulu-uupumusta, riittämättömyyden tunnetta ja oppimisvaikeuksia kokeneiden osuus nousseet merkittävästi
- Niiden osuus, jotka eivät ole saaneet tukea ja apua hyvinvointiin opiskeluhollosta, vaikka olisi tarvinnut, on noussut

Kouluterveyskyselyn tulosten valossa voidaan todeta niin oululaisten kuin kaikkien suomalaisnuorten mielen-terveystoimien lisääntyneen ja psyykkisen hyvinvoinnin heikentyneen COVID-19-epidemian aikana. Kevään 2021 Kouluterveyskyselyssä nuoret raportoivat lisääntyneitä mieliala- ja ahdistusoireilua, yksinäisyyttä ja heikentynyttä positiivista mielen-terveyttä. Erityisesti tyttöjen oireilu on lisääntynyt. Tuloksia tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että enemmistö suomalaisnuorista voi edelleen hyvin. Suurella osalla niistäkin nuorista, jotka keväällä Kouluter-veyskyselyssä raportoivat mielen-terveystoimien, oireilu on todennäköisesti ohimenevää ja helpottunee epide-miatilanteen rauhoittuessa. Koulu- ja yhteisöllinen tuki ja erilainen ryhmä- ja harrastetoiminta tukevat paluuta ta-vallisempaan ja ikävaiheen mukaiseen arkeen. Erityistä

huomiota ja tukitoimia tarvitsevat ne nuoret, joilla jo en-tuudestaan on ollut erilaisia haasteita, joko opillisia tai mielen-terveyteen liittyviä sekä ne, joilla oireilu ei väis-ty arjen normalisoituessa. Tyttöjen runsas oireilu saat-taa edellyttää erityisiä, juuri heille kohdennettuja toi-mia. On tärkeää panostaa nuorten yhteiseen toimintaan ja nuorisotyöhön kunnissa. Nuorten mielen-terveyden lä-hipalveluita ja erilaisia varhaisen tuen interventioita tulee kehittää vastaamaan lisääntyneeseen tuen ja hoidon tar-peeseen. Koulun tukitoimien riittävyys niin oppimisen tu-en kuin opiskeluhoitopalvelujen osalta tulee varmistaa. (lähde: Aalto-Setälä T, Suvisaari J, Appelqvist-Schmid-lechner K, Kiviruusu O. Pandemia ja nuorten mielen-terveys - Kouluterveyskysely 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 55/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021.)

Minun elämäni ja arkeni

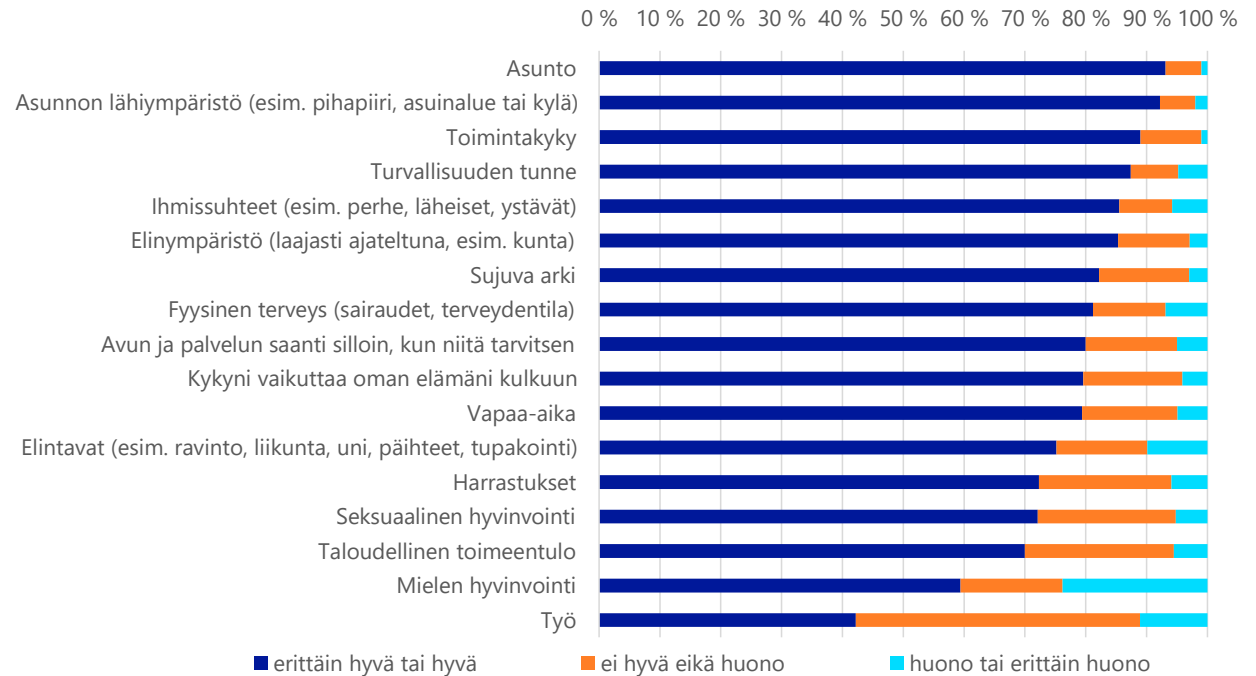
Kokemuksellista hyvinvointitietoa saatiin myös Minun elämäni ja arkeni -kyselystä, joka toteutettiin 28 Pohjois-Pohjanmaan kunnassa toukokuussa 2021.

Alle 18-vuotiaista 76 prosenttia kokee, että oma arki ja elämä kokonaisuutena on erittäin hyvää tai hyvää. Osuus on alhaisempi kuin työikäisten (84 %) ja ikäihmisten (82 %) kohdalla. Oululaisten nuorten arvio on myös selvästi helpompi kuin koko Pohjois-Pohjanmaan nuorten arvio (86 %).

Parhaimmiksi arvioitua elämän osa-alueita olivat asunto, asunnon lähiympäristö, toimintakyky ja turvallisuuden tunne. Huonoimmiksi arvioitua elämän osa-alueita olivat mielen hyvinvointi, työ, elintavat ja fyysinen terveys.

Nuorista puolet eivät kaivanneet muutoksia, 41 prosenttia kaipasi pieniä muutoksia ja 9 prosenttia kaipasi isoja muutoksia. Muutosta kaivattiin mielen hyvinvointiin, ihmissuhteisiin, elintapoihin, vapaa-aikaan ja harrastuksiin.

Nuorten mielestä kaupungin tulisi panostaa asuntojen lähiympäristöön, vapaa-aikaan, mielen hyvinvointiin ja harrastuksiin.

Kuva 25. Alle 18-vuotaiden arvio oman elämän osa-alueista, n=103 (Minun elämäni ja arkeni -kysely 2021)

Nuoret

Tiivistelmä

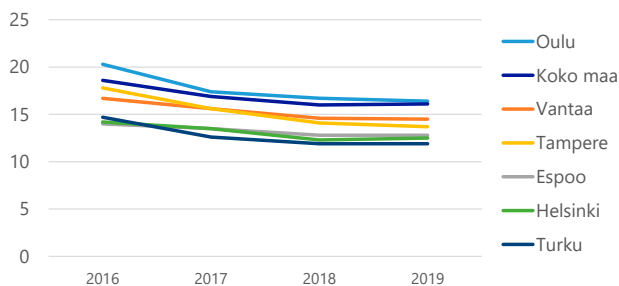
- Lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2019 kyselyyn. Elämään tyytyväisten osuus on laskenut ja mielialaan liittyviä ongelmia sekä yksinäisyyttä kokeneiden osuudet ovat nousseet. Kokemus kasvuympäristön turvallisuudesta on heikentynyt. Erityisesti tyttöjen koettu hyvinvointi on heikentynyt. Elintavat ovat hieman parantuneet. Ammattiin opiskelevien elintavat ovat huonommat kuin lukiolaisien. Ammattiin opiskelevat viihtyvät koulussa peruskoululaisia ja lukiolaisia paremmin ja heillä on vähemmän koulu-uupumusta. Oululaisten lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvuympäristön turvallisuus on usean mittarin mukaan hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin nuoriin. Lukiolaisten osalta yksinäisyyttä kokevien nuorten ja keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa kokeneiden osuus on kuitenkin suurempi kuin muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin. Myös opiskelusta pitävien sekä opettajilta ja opiskeluhollosta tukea saaneiden osuus on pienempi kuin muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin.
- Minun elämäni ja arkeni -kyselyssä oululaisista nuorista aikuisista (18–29-vuotiaat) 76 % arvioi, että elämä kokonaisuudessaan on erittäin hyvää tai hyvää. Huolta herättää se, että elämään tyytyväisten oululaisten nuorten aikuisten osuus on oululaisia vanhempia ikäryhmiä sekä koko Pohjois-Pohjanmaan vastaavan ikäisiä alhaisempi. Parhaimmiksi arvioitua elämän osa-alueita olivat asunto, turvallisuuden tunne, ihmissuhteet ja elinympäristö. Huonoimmiksi arvioitua elämän osa-alueita olivat harrastukset, mielen hyvinvointi, taloudellinen toimeentulo ja työ. Muutosta kaivattiin taloudelliseen toimeentuloon, ihmissuhteisiin, mielen hyvinvointiin ja elintapoihin. Nuorten aikuisten mielestä kaupungin tulisi panostaa avun ja palvelun saantiin, mielen hyvinvointiin, asuntojen lähiympäristöön, elinympäristöön ja turvallisuuden tunteeseen.
- Osalla nuorista on itsenäistymisvaiheessa suuria vaikeuksia. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten hyvinvointi on huonommalla tasolla esim. syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden osalta.
- Korkea nuorisotyöttömyys on Oulussa pitkään jatkunut ongelma.
- Mielenterveyspalveluiden piirissä olevien lasten ja nuorten määrät ovat jatkaneet kasvua.
- Korona-ajan vaikutukset näkyvät nuorten mielen-terveysongelmina ja yksinäisyytenä sekä vaikeutena sitoutua toimintoihin. Sosiaalisen kuntoutuksen tarve kasvaa. Nuorisotyö/etsivä nuorisotyö tukee ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa tukemisessa.

Opiskelu ja työllisyys

Vuonna 2020 peruskoulunsa päättäneitä oli yhteensä 2 310. Heistä jatko-opintopaikan sai 2294 opiskelijaa eli 99 prosenttia koko ikäluokasta. (Sivistys- ja kulttuuripalvelut, tilinpäätös 2020)

Haasteena on tutkintotavoitteisen koulutuksen keskeyttäminen. Lukuvuonna 2018/2019 kokonaan tutkintoon johtavan koulutuksen keskeytti lukioissa 2,2 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 6,4 prosenttia. Keskeyttäneiden osuus kasvoi lukiossa ja laski ammatillisessa koulutuksessa edelliseen lukuvuoteen verrattuna. (Tilastokeskus)

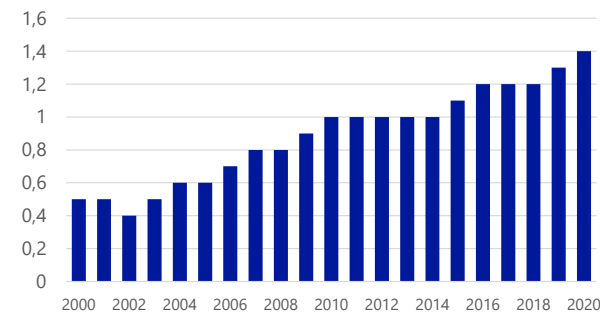
Vuonna 2019 koulutuksen ulkopuolella oli 6,3 prosenttia 17–24-vuotiaista (1 574 henkilöä). Osuus laski hieman edellisestä vuodesta. Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevien 18–24-vuotiaiden osuus oli 16,4 prosenttia (3 743 henkilöä) vuonna 2019. Osuus ja määrä on laskenut viime vuosina. Oulussa syrjäytymisriskissä olevien nuorten osuus on suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa. (Sotkanet)

Kuva 26. Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % vastaavanikäisistä (Sotkanet)

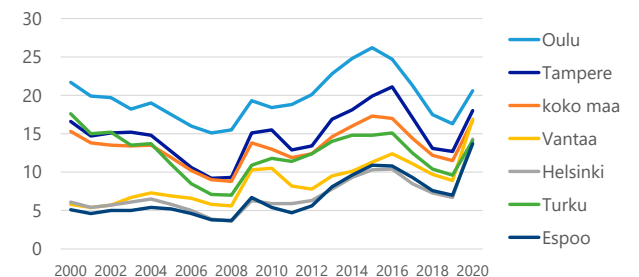

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 16–24-vuotiaita on 1,4 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä (384 henkilöä). Osuus ja määrä on kasvanut hieman viime vuosina. Oulussa mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten osuus on suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa. (Sotkanet)

Kuva 27. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (Sotkanet)

Nuorisotyöttömien määrä on laskenut vuoden 2021 aikana. Nuorisotyöttömiä oli keskimäärin kuukaudessa 2 110, 420 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2020. Korkea nuorisotyöttömyys on Oulussa kuitenkin pitkään jatkunut rakenteellinen ongelma ja Oulussa nuorisotyöttömien osuus on huomattavasti suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa.

Kuva 28. Nuorisotyöttömät, % 18-24-vuotiaasta työvoimasta (Sotkanet)

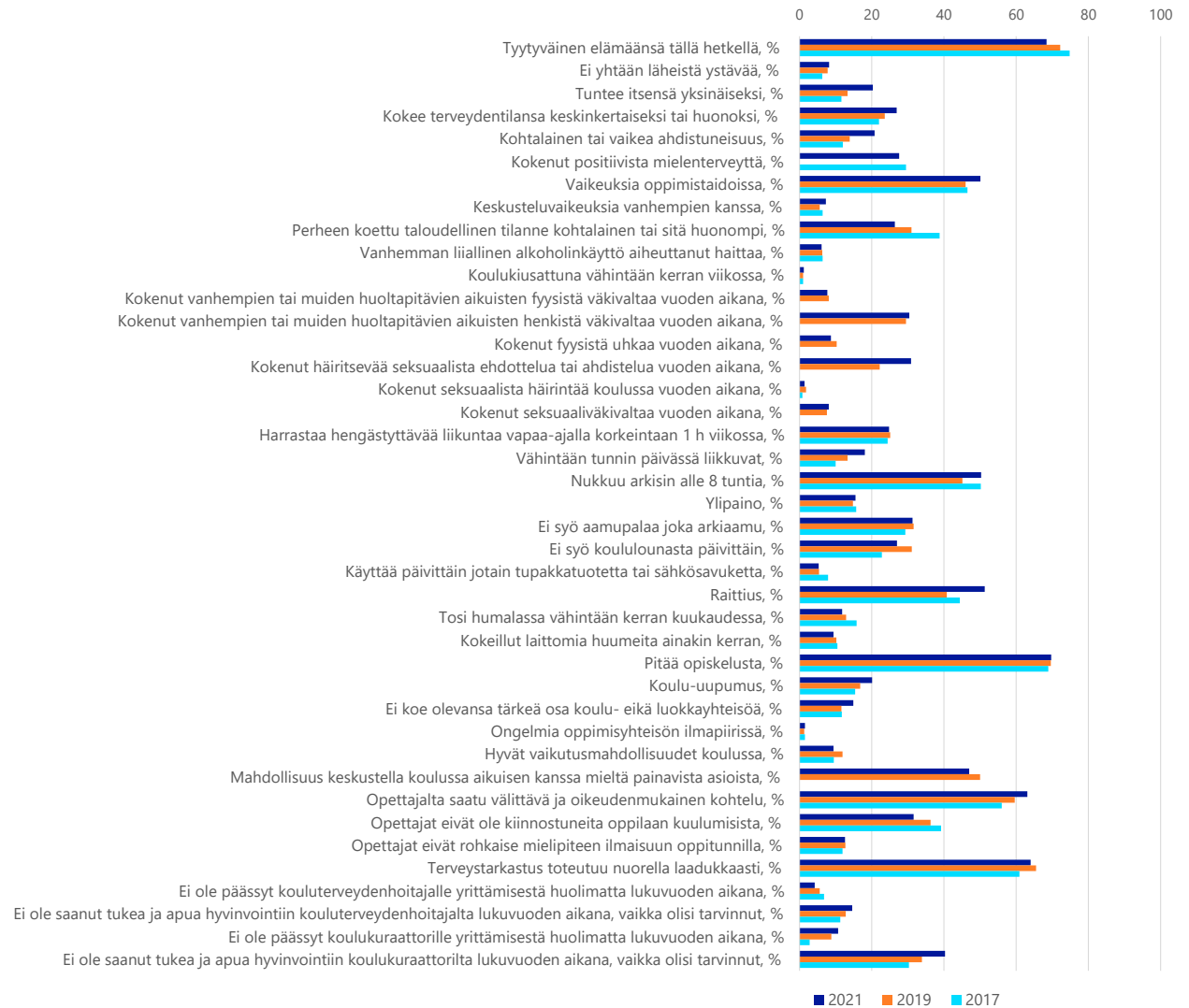
Kouluterveyskysely 2021

Lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2019 kyselyyn. Elämään tyytyväisten osuus on laskenut ja mielialaan liittyviä ongelmia sekä yksinäisyyttä kokeneiden osuudet ovat nousseet. Kokemus kasvuympäristön turvallisuudesta on heikentynyt. Erityisesti tyttöjen koettu hyvinvointi on heikentynyt. Elintavat ovat hieman parantuneet. Ammattiin opiskelevien elintavat ovat huonommat kuin lukiolaisten. Ammattiin opiskelevat viihtyvät koulussa peruskoululaisia ja lukiolaisia paremmin ja heillä on vähemmän koulu-uupumusta.

Oululaisten lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien hyvinvointi, terveys, elämäntavat ja kasvuympäristön turvallisuus on usean mittarin mukaan hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin nuoriin.

Lukiolaisten osalta yksinäisyyttä kokevien nuorten ja keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa kokeneiden osuus on kuitenkin suurempi kuin muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin. Myös opiskelusta pitävien sekä opettajilta ja opiskeluhuollosta tukea saaneiden osuus on pienempi kuin muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin.

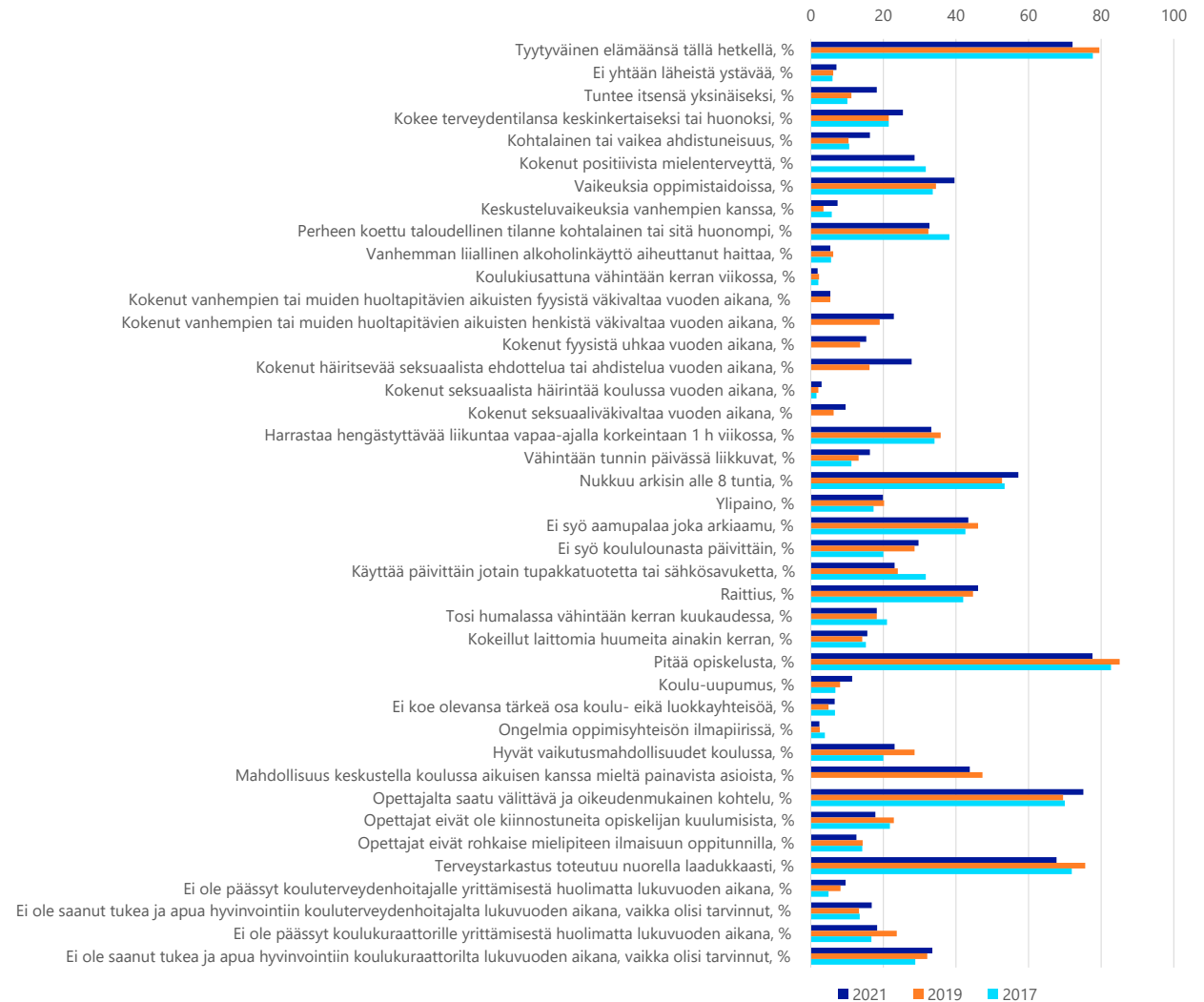
- Elämäänsä tyytyväisiä on 70 %; osuus laskenut, elämäänsä tyytyväisten poikien osuus on suurempi kuin tyttöjen
- 20 % lukiolaisista ja 18 % ammattiin opiskelevista tuntee itsensä yksinäiseksi, osuus on noussut, yksinäisyyttä kokevien tyttöjen osuus selvästi suurempi kuin poikien
- Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee tytöistä yli 30 % ja pojista vajaa 20 %; osuus noussut
- Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokee tytöistä yli 25 % ja pojista vajaa 10 %; osuus noussut.

Kuva 29. Lukiolaisten hyvinvointi, Kouluterveyskysely 2017, 2019 ja 2021 (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos THL)

Lukiolaisista vähintään jonkin verran tukea ja apua mielialaan liittyvissä ongelmissa sai koulun aikuisilta 80 %, koulun ulkopuolelta 60 % ja vanhemmilta 75 %

- Osallisuuden kokemukset ovat laskeneet; 70 % kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään. Lukiolaisista 9 % ja ammattiin opiskelevista 23 % kokee, että koulussa on hyvät vaikuttamismahdollisuudet
- Lukiolaisista 18 % ja ammattiin opiskelevista 16 % liikkuu vähintään tunnin päivässä; osuus noussut, mutta nuoret liikkuvat suosituksiin nähden liian vähän
- Ylipainoisia on lukiolaisista 15 % ja ammattiin opiskelevista 20 %
- Tupakkatuotteita käyttää lukiolaisista 5 % ja ammattiin opiskelevista 23 %; osuus laskenut
- Alkoholia ei käytä lukiolaisista 51 % ja ammattiin opiskelevista 46 %; osuus noussut
- Keskustelu yhteyden vanhempien kanssa hyväksi kokee lukiolaisista 37 % ja ammattiin opiskelevista 42 %; osuus laskenut
- Vanhempien/muiden huoltapitävien taholta henkistä väkivaltaa vuoden aikana on kokenut lukiolaisista 30 % ja ammattiin opiskelevista 23 ja fyysistä väkivaltaa on kokenut lukiolaisista 8 % ja ammattiin opiskelevista 5 %; osuudet nousseet
- Fyysistä uhkaa on kokenut lukiolaisista 9 % ja ammattiin opiskelevista 15 %
- Häiritsevää seksuaalista kommentointia ehdottelua tai ahdistelua on kokenut lähes 50 % tytöistä ja noin 8 % pojista; tyttöjen osalta osuus on noussut merkittävästi
- Koulunkäynnistä pitää lukiolaisista 70 % ja ammattiin opiskelevista 78 %. Tyttöjen osalta koulu-uupumusta, riittämättömyyden tunnetta ja oppimisvaikeuksia kokeneiden osuus noussut merkittävästi.
- Niiden osuus, jotka eivät ole saaneet tukea ja apua hyvinvointiin opiskeluhollosta, vaikka olisi tarvinnut, on noussut

Kuva 30. Ammattiin opiskelevien hyvinvointi, Kouluterveyskysely 2017, 2019 ja 2021 (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos THL)

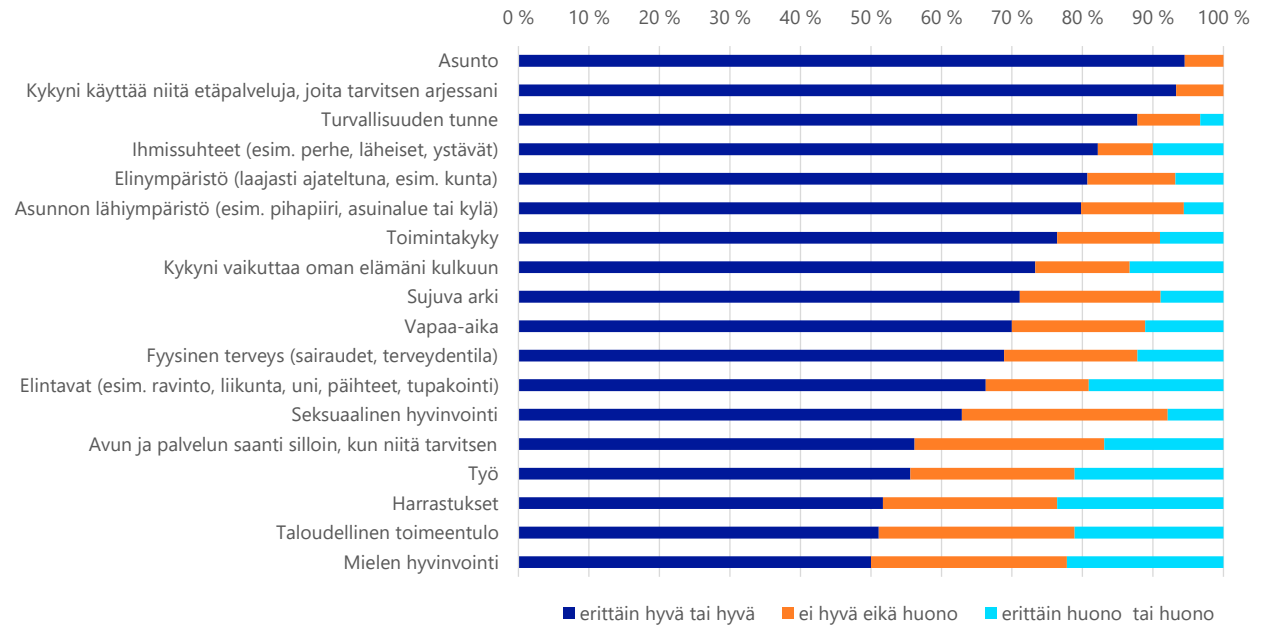
Minun elämäni ja arkeni

Oululaisista nuorista aikuisista (18–29-vuotiaat) 76 prosenttia arvioi, että elämä kokonaisuudessaan on erittäin hyvää tai hyvää. Osuus on alhaisempi kuin työikäisten (84 %) ja ikäihmisten (82 %) kohdalla. Oululaisten nuorten aikuisten arvio on myös selvästi heikompi kuin koko Pohjois-Pohjanmaan nuorten aikuisten arvio (82 %).

Parhaimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat asunto, turvallisuuden tunne, ihmissuhteet ja elinympäristö. Huonoimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat harrastukset mielen hyvinvointi, taloudellinen toimeentulo ja työ.

Nuorista aikuisista 21 prosenttia ei kaivannut muutoksia, 59 prosenttia kaipasi pieniä muutoksia ja 20 prosenttia kaipasi isoja muutoksia. Muutosta kaivattiin taloudelliseen toimeentuloon, ihmissuhteisiin, mielen hyvinvointiin ja elintapoihin.

Nuorten aikuisten mielestä kaupungin tulisi panostaa avun ja palvelun saantiin, mielen hyvinvointiin, asuntojen lähiympäristöön, elinympäristöön ja turvallisuuden tunteeseen.

Kuva 31. 18 - 29-vuotiaiden arvio oman elämän osa-alueista, n=90 (Minun elämäni ja arkeni -kysely 2021)

Työikäiset/aikuisväestö

Tiivistelmä

- FinSote 2020 tutkimuksen mukaan oululaisen työikäisen väestön koettu hyvinvointi on hieman heikentynyt verrattuna vuoden 2015 tutkimukseen. Oululaisten koettu hyvinvointi ja elämäntavat ovat kuitenkin pääsääntöisesti hyvällä tasolla verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin. Elämänlaatunsa hyväksi tunteneiden (56 %) osuus on laskenut. Itsensä yksinäiseksi kokeneiden osuus (12 %) on kasvanut. Erityisen huolestuttavaa on se, että terveydentilansa huonoksi kokeneiden (29 %), työkykynsä heikentyneeksi arvioivien (26 %) ja psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden (18 %) osuus on kasvanut. Tupakoivien (9 %) ja alkoholia liikaa käyttävien (28 %) osuudet ovat vähentyneet, mutta lihavien osuus (23 %) on noussut. Yli puolet liikkuu suosituksiin nähden liian vähän. Vaikka elintavoissa on tapahtunut positiivista kehitystä, niin elintapoihin, erityisesti alkoholin liikakäyttöön ja lihavien osuuden kasvuun, tulee kiinnittää huomiota. Koulutusryhmien väliset hyvinvointierot ovat edelleen suuria. Matalan koulutustason ryhmässä suurempi osa kokee terveydentilansa, työkykynsä ja elämänlaatunsa huonommaksi kuin korkeammin koulutetut.
- Merkittävä psyykinen kuormittuneisuus on lisääntynyt työikäisten osalta niin Oulussa kuin koko maassa. Tulos heijastaa ainakin osittain COVID-19-epidemian toisen aallon mielenterveysvaikutuksia.
- Minun elämäni ja arkeni -kyselyssä työikäisistä 84 prosenttia kokee, että oma arki ja elämä kokonaisuutena on erittäin hyvää tai hyvää. Parhaimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat asunto, asunnon lähiympäristö, turvallisuuden tunne ja ihmissuhteet. Huonoimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat harrastukset, avun ja palvelun saanti, seksuaalinen hyvinvointi ja taloudellinen toimeentulo. Muutosta kaivattiin ihmissuhteisiin, työhön, taloudelliseen toimeentuloon ja mielen hyvinvointiin. Työikäiset kokivat, että kaupungin tulisi panostaa erityisesti avun ja palvelujen saantiin, mielen hyvinvointiin, asuntojen lähiympäristöön ja elinympäristöön.
- Työttömyydellä on yhteys terveyden ja hyvinvoinnin ongelmiin. Yleinen työllisyystilanne on parantunut vuoden 2021 aikana, mutta pitkäaikaistyöttömien tilanne on heikentynyt. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden 2021 aikana. Pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin kuu-kaudessa 4 764, 1 210 henkilöä enemmän kuin vuonna 2020. Sosiaalisen kuntoutuksen (mm. päihdepalvelut) palvelutarve kasvaa pitkäaikaistyöttömien määrän lisääntymisen myötä.
- Oululaisten työikäisten korkea sairastavuus näkyy muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna alhaisempana eläköitymisikänä ja työkyvyttömyyseläkkeen saajien suurena osuutena. Noin puolella syyt työkyvyttömyyseläkkeeseen ovat mielenterveyden ja käyttäytymisen ongelmat. Työikäisten mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden määrä on kasvanut.
- Mielenterveysongelmat, heikko toimintakyky, taloushuolet, riippuvuudet ja asumisen ongelmat näkyvät aikuissosiaalityön asiakkaiden hyvinvoinnin haasteina.

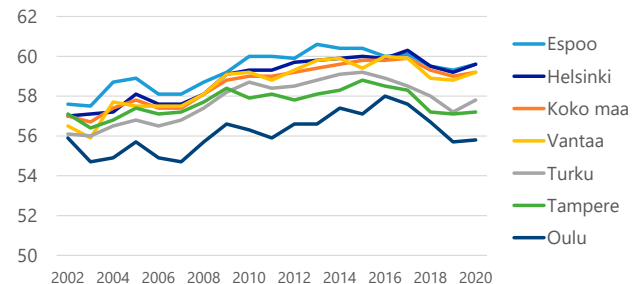
Työllisyys ja sairastavuus

Työttömyydellä on yhteys terveyden ja hyvinvoinnin ongelmiin. Yleinen työllisyystilanne on parantunut vuoden 2021 aikana. Työttömyysaste laski 13 prosenttiin ja työttömänä oli keskimäärin kuukaudessa 12 951 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien tilanne on kuitenkin heikentynyt vuoden 2021 aikana. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden 2021 aikana. Pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin kuukaudessa 4 764, 1 210 henkilöä enemmän kuin vuonna 2020. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä nousi 36,8 prosenttiin. Sosiaalisten ongelmien kasaantuminen haastaa palvelut. Sosiaalisen kuntoutuksen (mm. päihdepalvelut) palvelutarve kasvaa yli 1000 päivää työttömien määrän lisääntymisen myötä.

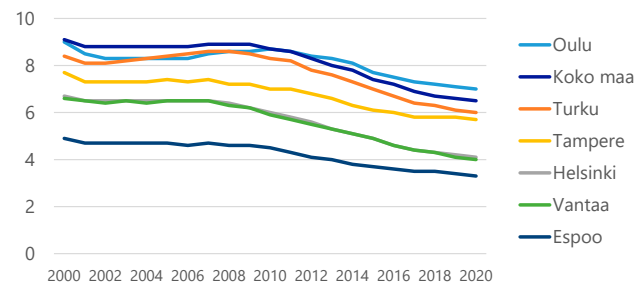
Oululaisten työkäisten korkea sairastavuus näkyy muhinkin suuriin kaupunkeihin verrattuna alhaisempaa eläköitymisikänä ja työkyvyttömyyseläkkeen saajien suurena osuutena. Noin puolella syyt työkyvyttömyyseläkkeeseen ovat mielenterveyden ja käyttäytymisen ongelmat. Työkäisten mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden määrä on kasvanut.

Kuutoskaupungeissa toteutettiin ensimmäistä kertaa Kuusikon yhteinen kysely (11.1.-12.2.2021) aikuissosiaalityön asiakkaille. Mielenterveysongelmat, heikko toimintakyky (vaikeus toimia arjessa, saada asioita hoidetuksi), talousasiat (velkaantuminen), riippuvuudet ja asumisen ongelmat (asumisen häiriöt, vuokratästit, ylikallis asunto) näkyvät aikuissosiaalityön asiakkaiden hyvinvoinnin haasteina. Kyselyn perusteella useimmiten kuutoskaupunkien aikuissosiaalityön asiakas asuu yksin vuokralla, on työelämän ulkopuolella ja on koulutustaustaltaan peruskoulun tai vastaavan koulutuksen varassa. Myös asunnottomien ja erilaisissa tuetuissa asumispalveluissa asuvien määrät ovat aikuissosiaalityössä suuria. Yleisimmät tulonlähteet kyselyn asiakkailta ovat asumistuki, toimeentulotuki ja työttömyysturva. Terveystilan osalta kyselyn tuloksissa yllättää psyykkisten sairauksien suuri osuus (60 %). Neuropsykiatrisista ongelmista kärsii 17 % ja päihteiden käytön ongelmista 35 %. Ylipäätään vain 17 % asiakkaista on perusterveitä työntekijöiden arvioiden perusteella. Ei ole yllättävää, että työllistyminen on hankalaa heikon terveydentilan takia. (Lähde: Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö vuonna 2020, Kuusikkotyöryhmän julkaisusarja 5/2021)

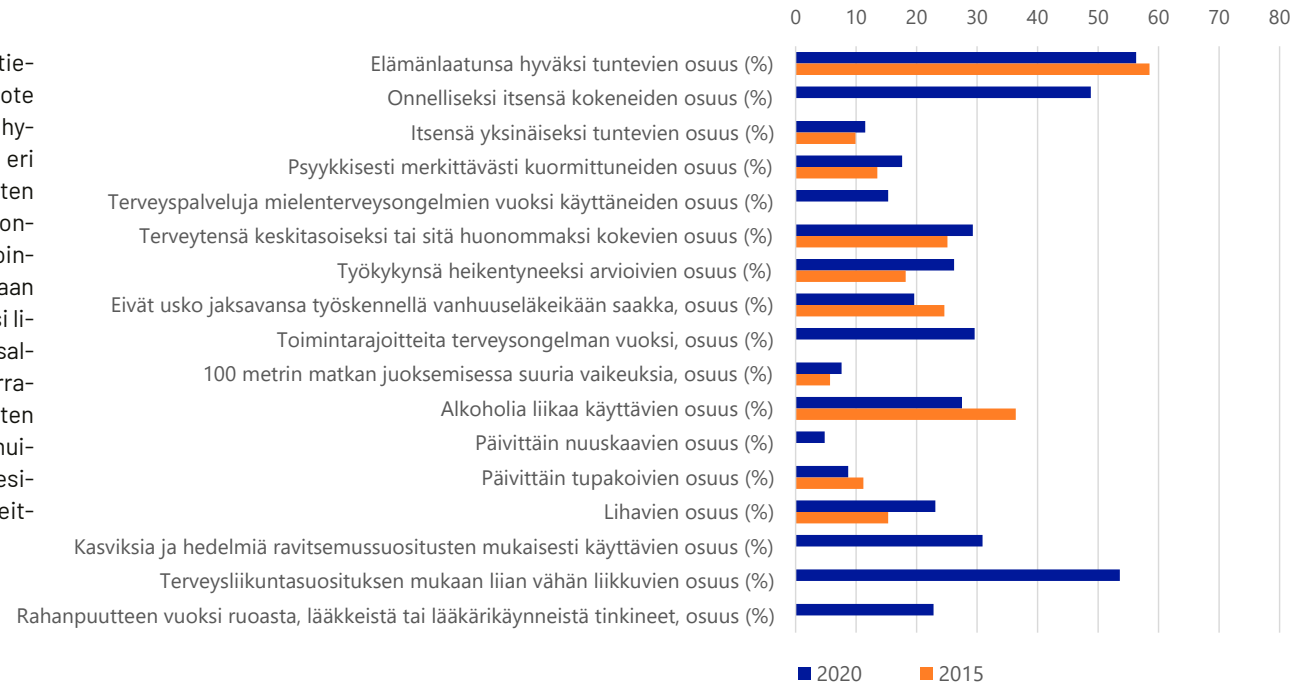
Kuva 32. Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä suurissa kaupungeissa ja koko maassa (Sotkanet)

Kuva 33. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % vastaavikäisestä väestöstä (Sotkanet)

Koettu hyvinvointi (FinSote 2020)

Oululaisen aikuisväestön koetusta hyvinvoinnista tietoa saadaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen FinSote 2020 -tutkimuksesta, jonka avulla seurataan väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia eri väestöryhmissä ja alueittain. FinSote korvaa Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen (ATH), jonka avulla seurattiin aikuisväestön terveyttä ja hyvinvointia vuosina 2010–2017. Tulokset ovat saatavilla koko maan kattavasti ja hyvinvointialueittain. Oulun kaupunki tilasi lisätutkimuksen, joten tulokset saadaan myös oululaisten osalta. Muutosta oululaisten koetussa hyvinvoinnissa verrataan vuosien 2013–2015 ATH- tutkimukseen. Oululaisten koettua hyvinvointia voidaan verrata yleisellä tasolla muihin kuutoskaupunkeihin, koska Sotkanetissä tulokset esitetään myös niille kunnille, joihin kertyi hyvinvointialueittaisista otoksista vähintään 200 vastaajaa.

Kuva 34. Oululaisten työikäisten koettu hyvinvointi vuosina 2015 ja 2020 (FinSote-tutkimus 2020 ja ATH-tutkimus 2015, THL)

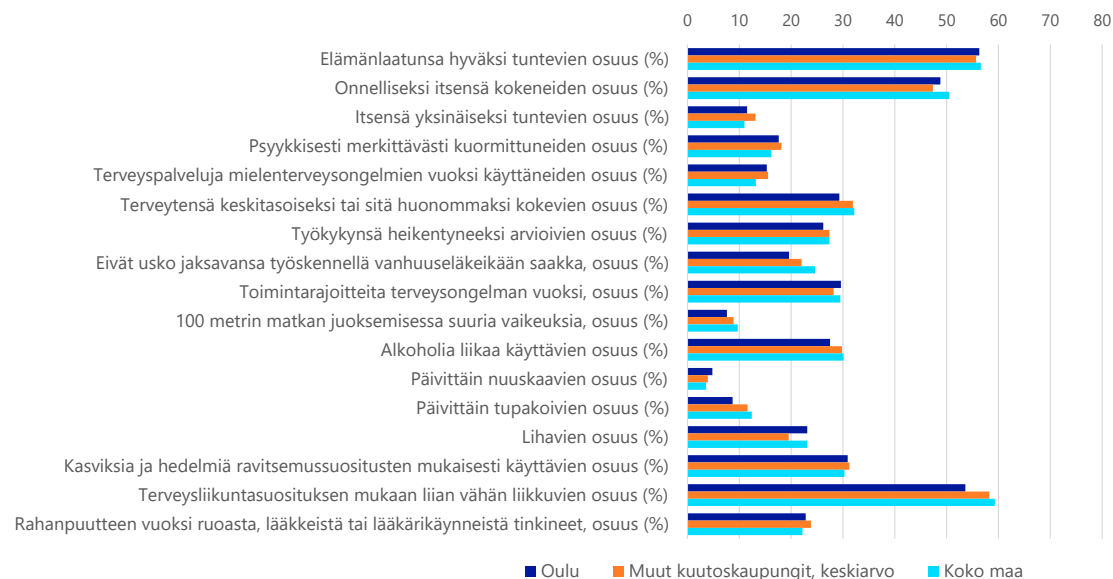
Työikäisten (20–64-vuotiaat) koettu hyvinvointi ja siinä tapahtuneet muutokset

- Koettu elämänlaatu on hieman heikentynyt
  - » 56 % kokee elämänlaatusa hyväksi; osuus on laskenut
  - » 49 % kokee itsensä onnelliseksi
  - » 12 % kokee itsensä yksinäiseksi; on noussut
- Koettu fyysinen ja psyykinen terveydentila heikentynyt
  - » 29 % kokee terveydentilansa huonoksi; osuus on noussut
  - » 26 % kokee työkykynsä heikentyneeksi; osuus on noussut
  - » 20 % ei usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka; osuus on laskenut
  - » 18 % on psyykkisesti merkittävästi kuormittuneita; osuus on noussut
- Elämäntavat ovat joiltakin osin parantuneet
  - » 9 % tupakoi; osuus on laskenut
  - » 28 % käyttää liikaa alkoholia; osuus on laskenut
  - » 23 % on lihavia; osuus noussut
  - » 54 % liikkuu suosituksiin nähden liian vähän
  - » 31 % käyttää kasviksia ja hedelmiä ravitsemussuosituksen mukaisesti

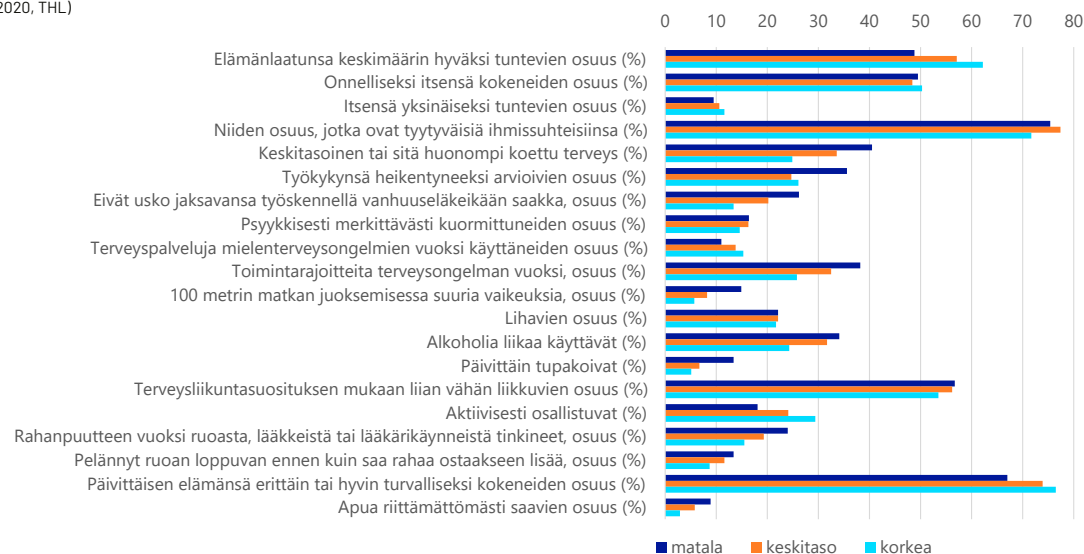

Oululaisten työkäisten koettu elämänlaatu, terveys ja elämäntavat ovat hyvällä tasolla verrattuna muissa kuutoskaupungeissa asuviin keskimäärin. Vaikka sairastavuus on Oulussa korkeammalla tasolla kuin muissa kuutoskaupungeissa, niin oululaiset kokevat terveytensä ja työkykynsä paremmaksi kuin muissa kuutoskaupungeissa asuvat keskimäärin.

Koulutusryhmien väliset hyvinvointierot ovat edelleen suuria. Matalan koulutustason ryhmässä suurempi osa kokee terveydentilansa, työkykynsä ja elämänlaatunsa huonommaksi kuin korkeammin koulutetut. Toisaalta matalan koulutustason ryhmässä ihmisuhteisiin tyytyväisten osuus on suurempi ja yksinäisten osuus pienempi kuin korkeammin koulutettujen ryhmässä. Elintavat ovat heikommat matalan koulutustason ryhmässä, mutta lihavien osuus on lähes yhtä suuri kaikissa koulutusryhmissä. Matalan koulutustason ryhmässä taloudellinen tilanne ja turvallisuus koetaan huonommaksi kuin korkeammin koulutettujen ryhmässä.

Kuva 35. Työkäisten koettu hyvinvointi Oulussa, muissa kuutoskaupungeissa keskimäärin ja koko maassa 2020 (FinSote-tutkimus 2020, THL)

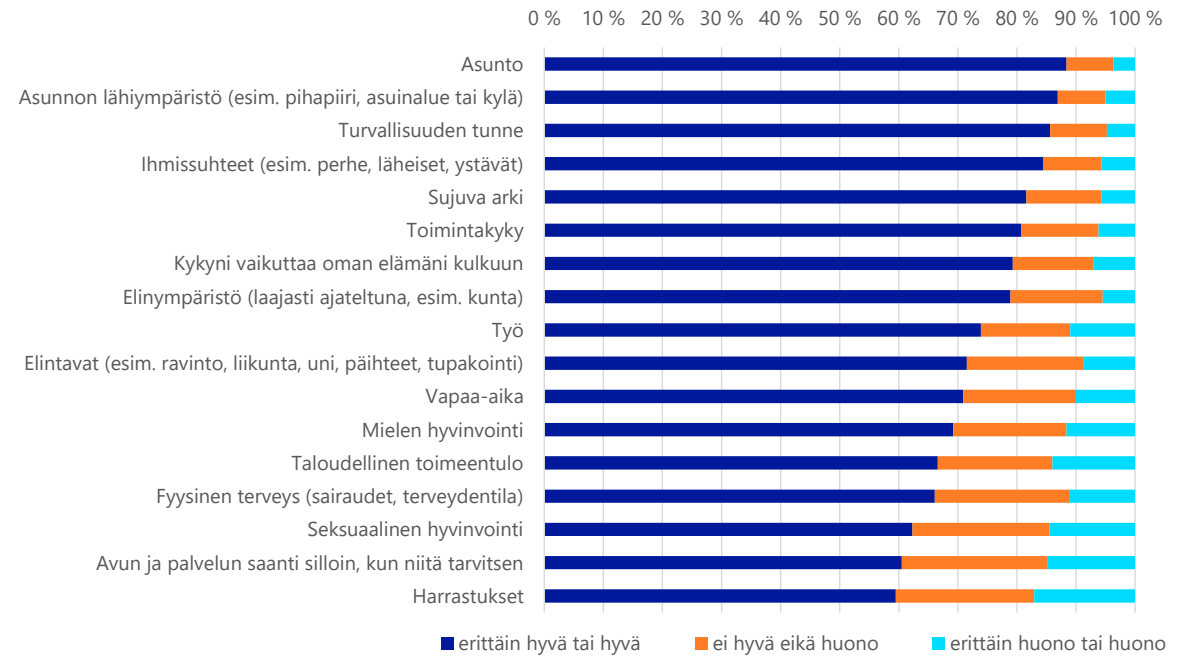
Kuva 36. Oululaisen aikuisväestön koettu hyvinvointi koulutustason mukaan vuonna 2020 (FinSote-tutkimus 2020, THL)

Minun elämäni ja arkeni

Työikäisistä (30–64-vuotiaat) 84 prosenttia kokee, että oma arki ja elämä kokonaisuutena on erittäin hyvää tai hyvää. Parhaimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat asunto, asunnon lähiympäristö, turvallisuuden tunne ja ihmissuhteet. Huonoimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat harrastukset, avun ja palvelun saanti, seksuaalinen hyvinvointi ja taloudellinen toimeentulo.

Työikäisistä 32 prosenttia ei kaivannut muutosta elämäänsä, pieniä muutoksia kaipasi 52 prosenttia ja isoja muutoksia 15 prosenttia. Työikäiset kaipasivat muutosta useimmiten ihmissuhteisiin, työhön, taloudelliseen toimeentuloon ja mielen hyvinvointiin. Vähiten muutosta kaivattiin kykyyn vaikuttaa oman elämän kulkuun, toimintakykyyn ja sujuvaan arkeen ja turvallisuuden tunteeseen.

Työikäiset kokivat, että kaupungin tulisi panostaa erityisesti avun ja palvelujen saantiin, mielen hyvinvointiin, asuntojen lähiympäristöön ja elinympäristöön.

Kuva 37. 30-64-vuotiaiden arvio oman elämän osa-alueista, n=458 (Minun elämäni ja arkeni -kysely 2021)

Ikäihmiset

Tiivistelmä

- FinSote 2020 tutkimuksen mukaan oululaisten ikäihmisten koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2015 tutkimukseen. Elämänlaadunsa hyväksi tunteneiden (43 %) ja itsensä onnelliseksi kokeneiden (44 %) osuus on merkittävästi laskenut. Itsensä yksinäiseksi kokeneiden osuus (12 %) on pysynyt ennallaan. Terveystilansa huonoksi kokeneiden osuus (60 %) ja psyykkisesti kuormittuneiden osuus (10 %) on laskenut. Alkoholia liikaa käyttävien osuus on merkittävästi kasvanut. Lähes 80 % liikkuu suosituksiin nähden liian vähän. Ikäihmisten elintapoihin tulee kiinnittää huomiota.
- Minun arkeni ja elämän -kyselyssä ikäihmisistä 82 prosenttia kokee, että oma arki ja elämä kokonaisuutena on erittäin hyvää tai hyvää. Parhaimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat asunto, ihmissuhteet, elintavat ja asunnon lähiympäristö. Huonoimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat fyysinen terveys, avun ja palvelun saanti, taloudellinen toimeentulo ja seksuaalinen hyvinvointi. Muutosta kaivattiin fyysiseen terveyteen, harrastuksiin, avun ja palveluiden saantiin ja ihmissuhteisiin. Ikäihmiset kokivat, että kaupungin tulisi panostaa erityisesti avun ja palvelujen saantiin, fyysiseen terveyteen, asuntojen lähiympäristöön ja turvallisuuteen.
- 75-vuotiaiden määrä kasvaa Oulussa ja sitä kautta sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutarve on kasvanut. Vähäisin sote-palveluin kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus on noin 74 prosenttia. Iän mukaan tuoma kustannuspaine sosiaali- ja terveyspalveluihin on nelinkertainen verrattuna keskimääräiseen väestön palveluiden tarpeeseen.
- Oulussa oli kuutoskaupunkien korkein vanhuspalvelujen kattavuus joulukuussa 2020. 75 vuotta täytäneistä 30,4 prosenttia (ikävakioitu) sai palveluja (mukaan lukien säännöllinen kotihoito, omaishoidon tuki, tehostettu palveluasuminen, vanhainkoti ja terveyskeskuksen pitkäaikaishoito sekä terveyskeskuksen ja erikoissairaanhoidon lyhytaikainen vuodeosastohoito). Oulussa oli kuutoskaupungeista avopalvelupainotteisin palvelurakenne.
- Vuoden 2021 alussa hyväksyttiin Oulun ikääntymispoliittinen ohjelma 2021–2030, jonka teemat ovat koti ja ympäristö sopivat ikääntyneille, kodista lähdetään liikkeelle, ikääntyneistä välitetään sekä terveyttä ja hyvinvointia edistetään. Ikääntymispoliittisella ohjelmalla ja siihen liittyvillä toimenpiteillä koko kaupunki työskentelee yhdensuuntaisesti valtuustotason tavoitteiden saavuttamiseksi.

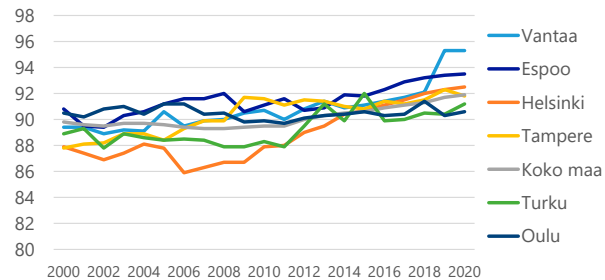

Asuminen, toimintakyky ja tulotaso

Tavoitteena on, että ikäihminen pystyy elämään ja asumaan kotonaan mahdollisimman toimintakykyisenä ja turvallisessa ympäristössä pitkään sekä pystyy ylläpitämään mahdollisimman itsenäisesti terveyttään ja hyvinvointiaan. Vähäisin sote-palveluin (keskiarvo alle 5 000 euro/asiakas/vuosi) kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus oli vuonna 2020 noin 74 prosenttia.

Oulussa oli kuutoskaupunkien korkein vanhuspalvelujen kattavuus joulukuussa 2020. 75 vuotta täyttäneistä 30,4 prosenttia (ikävakioitu) sai palveluja (mukaan lukien säännöllinen kotihoito, omaishoidon tuki, tehostettu palveluasuminen, vanhainkoti ja terveyskeskuksen pitkäaikaishoito sekä terveyskeskuksen ja erikoissairaanhoidon lyhytaikainen vuodeosastohoito). Oulussa oli kuutoskaupungeista avopalvelupainotteisin palvelurakenne.

Vuonna 2020 kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 90,6 prosenttia, osuus nousi hieman edelliseen

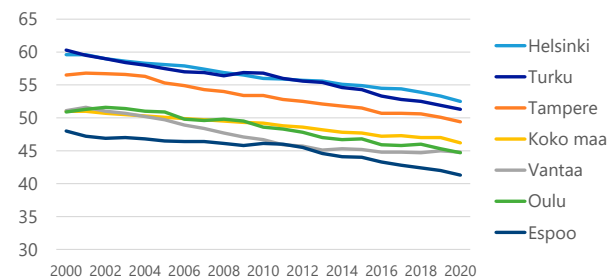

Kuva 38. Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % vastaavanikäisestä väestöstä (Sotkanet)

vuoteen verrattuna. Oulussa osuus oli suurten kaupunkien alhaisin. Oulussa 75 vuotta täyttäneiden yksin asuvien osuus vastaavanikäisestä asuntoväestöstä oli 44,7 prosenttia vuonna 2020. Osuus oli Oulussa Espoon jälkeen suurten kaupunkien alhaisin.

RAI (Resident Assessment Instrument) -tulosten mukaan kotihoidon asiakkaiden päivittäisten toimintojen toimintakyky pitkään säilyvissä taidoissa on säilynyt ennallaan vuonna 2020 edellisen vuoden tasoon nähden. Niiden asiakkaiden osuus, jotka pääsevät ulos vähintään kerran viikossa on n. 46 %, osuus on pysynyt lähes ennallaan. (Hyvinvointipalvelut TP 2020)

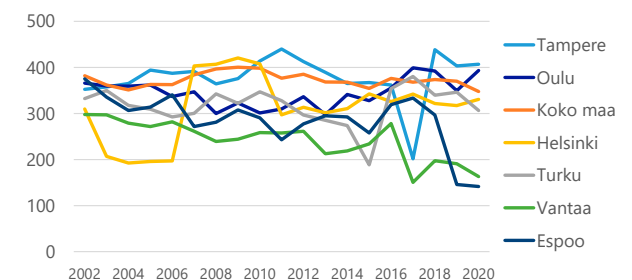
Ikääntyminen lisää myös tapaturmariskiä. Vuonna 2020 kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä 65 vuotta täyttäneiden hoitajaksoja oli Oulussa noin 393/10 000 vastaavanikäistä. Suurissa kaupungeissa hoitajaksoja oli eniten Tampereella ja Oulussa. Naisille tapahtuu enemmän kaatumis- ja

Kuva 39. Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet suurissa kaupungeissa ja koko maassa, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä (Sotkanet)

putoamistapaturmia kuin miehille. Oulun kaupungin kotihoitoasiakkaiden 21 prosentilla oli kaatumisia viimeisen 90 vrk:n aikana vuonna 2020. Kaatumisia oli saman verran edelliseen vuoteen verrattuna, asetettua hyvän laadun tasoa (15 %) ei ole saavutettu. (Hyvinvointipalvelut TP 2020)

Eläkettä saavien oululaisten tulotaso on noussut vuosi vuodelta. Keskimääräinen kokonaiseläke oli vuoden 2019 lopussa noin 1850 euroa kuukaudessa. Naisten keskimääräinen eläke oli 1652 euroa ja miesten 2 100 euroa kuukaudessa. Vuonna 2020 perustoimeentulotukea saaneita 65 vuotta täyttäneitä oli Oulussa 498 henkilöä ja osuus vastaavanikäisestä väestöstä oli 1,4 prosenttia. Määrä kasvoi, mutta osuus laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Toimeentulotukea saaneiden osuus on Oulussa pienempi kuin koko maassa ja muissa suurissa kaupungeissa keskimäärin. Vuonna 2020 eläkkeensaajan asumistukea saaneita oululaisia oli noin 7 438 (7,2 % asutokunnista).

Kuva 40. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä suurissa kaupungeissa ja koko maassa / 10 000 vastaavanikäistä (Sotkanet)

Koettu hyvinvointi (FinSote 2020)

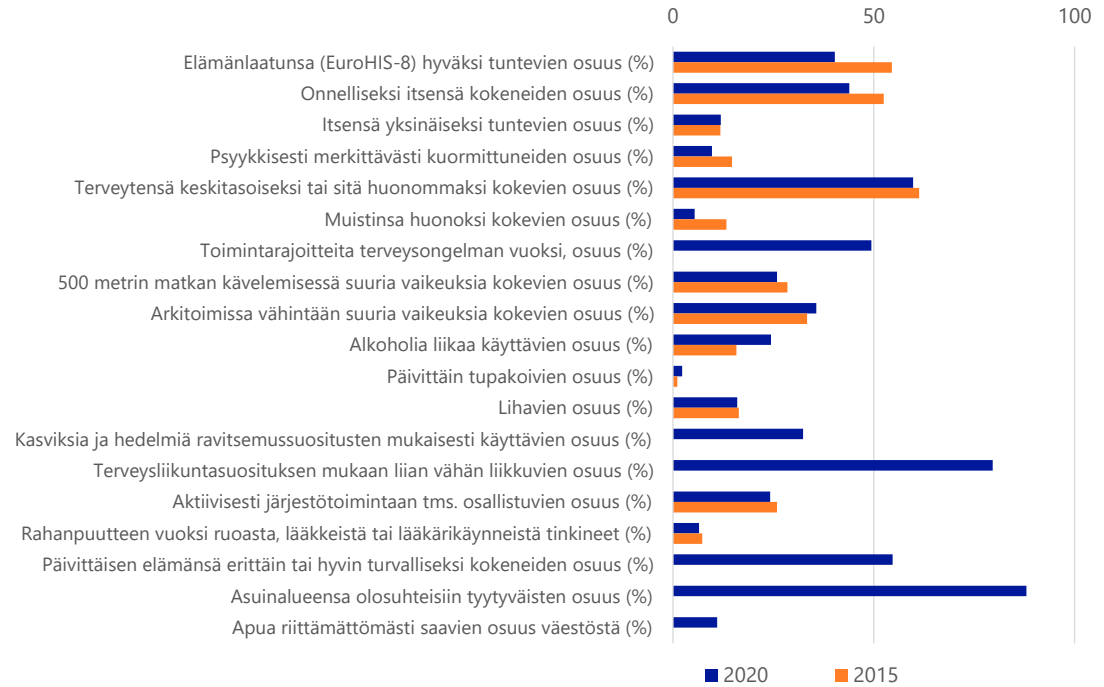
FinSote 2020 tutkimuksen mukaan oululaisten ikäihmisten koettu hyvinvointi on heikentynyt verrattuna vuoden 2015 ATH-tutkimukseen.

Ikäihmisten koettu elämänlaatu heikentynyt, mutta psyykkisesti kuormittuneiden osuus laski

- Elämänlaatunsa hyväksi tunteneiden (43 %) ja itsensä onnelliseksi kokeneiden (44 %) osuus on laskenut, itsensä yksinäiseksi kokeneiden osuus (12 %) on pysynyt ennallaan
- Psyykkisesti kuormittuneiden osuus (10 %) laski

Ikäihmisten koettu fyysinen terveydentila hieman parantunut

- Terveydentilansa (60 %) ja muistinsa (5 %) huonoksi kokeneiden osuus sekä 500 metrin matkan kävelemisessä suuria vaikeuksia kokevien osuus (26 %) on laskenut
  - Ikäihmisten elintavat ovat hieman heikentyneet
  - Tupakoivien (2 %) ja alkoholia (24 %) liikaa käyttävien osuus on kasvanut, lihavien osuus (16 %) on pysynyt ennallaan
  - Aktiivisesti osallistuvien osuus (24 %) on laskenut
- Vertailukaupunkeihin (Helsinki, Kaarina, Kouvola ja Kuopio) verrattuna oululaisten ikäihmisten hyvinvointi ja elämänlaatu on hieman huonommalla tasolla
- elämänlaatunsa hyväksi, itsensä onnelliseksi ja terveydentilansa hyväksi kokeneiden osuus on alhaisempi kuin vertailukaupungeissa keskimäärin
  - mutta yksinäiseksi itsensä kokeneiden, psyykkisesti kuormittuneiden osuus ja muistinsa huonoksi kokeneiden osuus on alhaisempi kuin vertailukaupungeissa keskimäärin
  - elämäntavat (alkoholin käyttö, kasvien ja hedelmien käyttö sekä liikkuminen) ovat huonommalla tasolla kuin vertailukaupungeissa keskimäärin

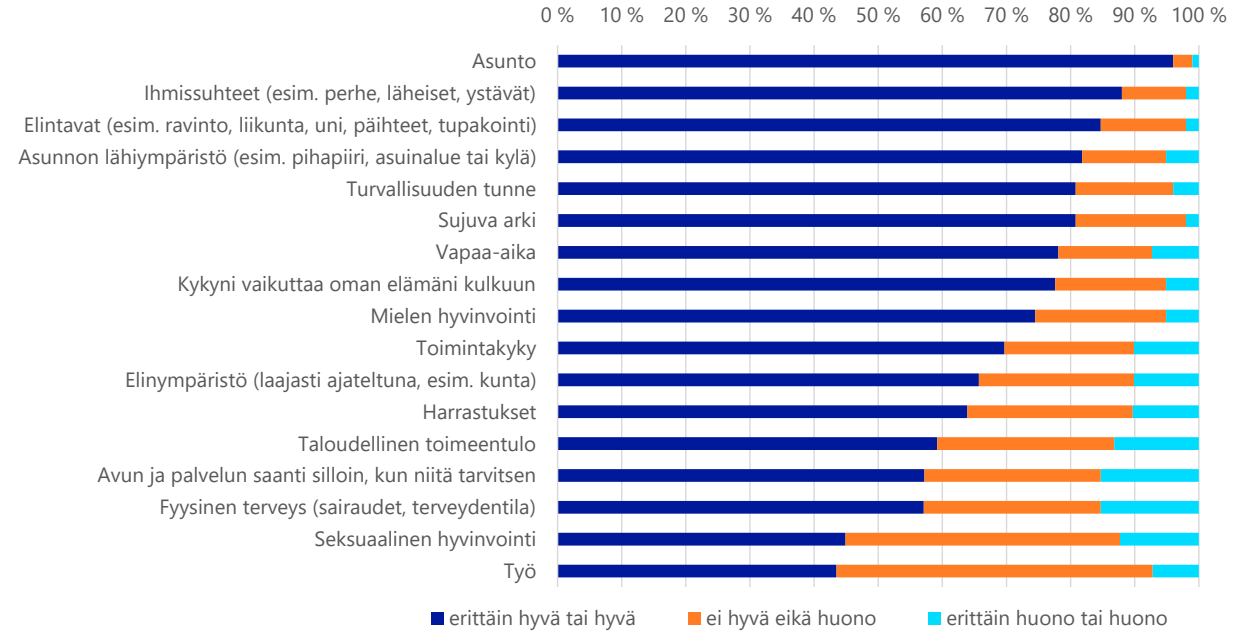
Kuva 41. Oululaisten 75 vuotta täyttäneiden koettu hyvinvointi vuosina 2015 ja 2020 (FinSote-tutkimus 2020 ja ATH-tutkimus 2015, THL)

Minun elämäni ja arkeni

Ikäihmisistä (65 vuotta täyttäneet) 82 prosenttia kokee, että oma arki ja elämä kokonaisuutena on erittäin hyvää tai hyvää. Parhaimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat asunto, ihmissuhteet, elintavat ja asunnon lähiympäristö. Huonoimmiksi arvioidut elämän osa-alueet olivat fyysinen terveys, avun ja palvelun saanti, taloudellinen toimeentulo ja seksuaalinen hyvinvointi.

Ikäihmisistä 44 prosenttia ei kaivannut muutosta elämäänsä, pieniä muutoksia kaipasi 50 prosenttia ja isoja muutoksia 6 prosenttia. Ikäihmiset kaipasivat muutosta useimmiten fyysiseen terveyteen, harrastuksiin, avun ja palveluiden saantiin ja ihmissuhteisiin. Vähiten muutosta kaivattiin sujuvan arkeen, seksuaaliseen hyvinvointiin, mielen hyvinvointiin ja kykyyn vaikuttaa oman elämän kulkuun.

Ikäihmiset kokivat, että kaupungin tulisi panostaa erityisesti avun ja palvelujen saantiin, fyysiseen terveyteen, asuntojen lähiympäristöön ja turvallisuuteen.

Kuva 42. 65 vuotta täyttäneiden arvio oman elämän osa-alueista, n=100 (Minun elämäni ja arkeni -kysely 2021)

III Jatkoimet

Kaupunkistrategian ja laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta esitetään laadittavaksi hyvinvointiohjelma 2023–2025, joka tuodaan kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Hyvinvointiohjelma olisi jatkossa yksi kaupunkistrategian toteuttamisohjelma. Hyvinvointiohjelmaan kootaan nykyiset erilliset hyvinvointia edistävät lakisääteiset ja muut suunnitelmat siten, että päätöksentekoon valmisteltavan ohjelman rakenne uudistetaan ja sisältöä kevennetään. Samassa yhteydessä voimassa olevien hyvinvointia edistävien ohjelmien ja suunnitelmien jatkuminen arvioidaan. Hyvinvointiohjelmassa asetetaan väestön hyvinvointia ja terveyttä tukevat kaupunkistrategiaa täsmentävät tavoitteet, toimenpiteet ja seurantaindikaattorit. Hyvinvoinnin edistämistä tarkastellaan ikäsegmentteittäin.

Hyvinvointiin liittyvät konkreettiset toimenpiteet ja tavoitteet asetetaan toimialojen talous- ja toimintasuunnitelmissa sekä käyttösuunnitelmissa. Hyvinvoinnin edistäminen huomioidaan kaikessa palvelutoiminnassa ja kehittämisessä.

Päättäneellä valtuustokaudella 2017–2021 aloitettuja väestön hyvinvointia tukevia toimia jatketaan ja kehitetään edelleen tällä uudella valtuustokaudella.

Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja -terveyspalvelut ja pelastustoimi siirtyvät vuoden 2023 alusta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestettäväksi. Tulevien vuosien tärkeä kehittämis- ja panostuskohde on kaupungin ja

hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvoinnin edistämistyössä ja toimivissa palveluiden yhdyspinnoissa.

Kuntien ja hyvinvointialueen on toimittava yhteistyössä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. On tärkeää, että Oulun kaupungilla ja hyvinvointialueella on yhteinen näkemys siitä, miten oululaisten hyvinvointia ja terveyttä edistetään.

Kunnilla ja hyvinvointialueilla tulee olemaan paljon asukas- ja asiakaskohtaisesti toteutettaviin palveluihin liittyviä yhteistyötarpeita. Puhutaan yhdyspinnoista, jotka ovat kahden tai useamman organisaation toiminnallisia rajoja ja yhteistyön paikkoja. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla tarkoitetaan toimintoja ja tehtäväkonaisuuksia, jotka kuuluvat kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulle ja joissa niiden asiakaslähtöinen toteuttaminen edellyttää yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Yhteistyön onnistumisen mahdollistamiseksi tarvitaan mm. yhteisiä tahtotilaa ja tavoitteita, yhteisesti sovittuja menettelytapoja sekä toimivaa tiedonkulkua. Tärkeää on myös se, ettei uudistus vaaranna jo toimivia ja vakiintuneita yhteistyömalleja ja toimintatapoja vaan niitä voitaisiin toteuttaa myös sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirtymisen jälkeen.

